

Center za razvoj knjižnic

*Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja
posebnih nalog OOK:*

Pisne pripombe prejete v času trajanja javne razprave od 25. aprila do 12. junija 2017

Odziv delovne skupine za pripravo strokovnih izhodišč za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK na prejete pripombe v javni razpravi, ki je potekala od 25. 4. do 12. 6. 2017

Kazalo vsebine

Pisne pripombe na dokument Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK, prejete v času trajanja javne razprave od 25. aprila do 12. junija 2017	4
Odziv delovne skupine za pripravo strokovnih izhodišč za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK na prispele pripombe v javni razpravi, ki je potekala od 25. 4. do 12. 6. 2017	54

V pričujočem dokumentu so zbrane prejete pripombe na dokument *Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK*, prejete v času trajanja javne razprave od 25. aprila do 12. junija 2017 in odziv delovne skupine za pripravo strokovnih izhodišč nanje.

Pisne pripombe na dokument Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK, prejete v času trajanja javne razprave od 25. aprila do 12. junija 2017

lhlkt: Rn'!!l0/10/a utica 28, 8000 ,)-oro muto, Sfonllija

llrjim: 07 393 46 00

trfr'a.: 07 393 46 01

ef>d/,: klji'!!lira1111!@211m.sik.sisplrtm r,,u/ol':11'1/ll<lllll.lik.si

Milena Bon
Narodna in univerzitetna knjižnica
Leskovaška 12
1000 Ljubljana

From: Borut Novak [<mailto:borut.novak@nm.sik.si>]
Sent: Wednesday, May 10, 2017 11:12 AM
Subject: Optimizacija procesov nabave in obdelave knjižničnega gradiva, kot pripomba k strokovnim izhodiščem za izvajanje nalog OOK

Stevilka: 106/2017

Datum: 10. 5. 2017

Zadeva: Optimizacija procesov nabave in obdelave knjižničnega gradiva, kot pripomba k strokovnim izhodiščem za izvajanje nalog OOK

Zveza: Strateske usmeritve izvajanja posebnih nalog OOK

Spustovana gospa Milena Bon,

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto kot pripombo k strokovnim izhodiščem za izvajanje nalog OOK predlaga, da se uvrsti »Optimizacijo procesov nabave in obdelave knjižničnega gradiva« med izvršne-strateske naloge OOK. S tem bi lahko zeljene cilje uresnicili z obstoječim strokovnim kadrom znotraj OOK, za kar ne bi bilo potrebno zagotavljati dodatnih sredstev in kadrov.

Z nadaljevanjem projekta »Optimizacija procesov nabave in obdelave knjižničnega gradiva« v predlagano smer bi utrjevali vlogo in vsebino OOK, v skladu s **Strategijo razvoja** slovenskih splosnih knjižnic 2013-2020, Strateskim področjem 1., Strateskim ciljem 2., Ukrepom 2 - Povezovanjem knjižnic v tockah: a. Redefinicija organizacije in izvajanja posebnih nalog OOK., b. Vpeljava novih skupnih strokovnih in razvojnih resitev in c. Racionalizacija delovanja splosnih knjižnic, kot npr. povezovanje pri pridobivanju in obdelavi knjižničnega gradiva ... ter v skladu s Strateskim področjem 3., Strateskim ciljem 3., Ukrepoma 1 in 2.

S prijaznimi pozdravi

Borut Novak,
direktor

Stevilka: 567/2017

Datum: 5.6.2017

Narodna in univerzitetna knjižnica

Milena Bon na e-naslov: milena.bon@nuk.uni-lj.si

Turjaska 1

1000 Ljubljana

<p>From: Matjaž Neudauer [mailto:matjaz.neudauer@knjiznica-ptuj.si] Sent: Monday, June 5, 2017 10:57 AM Subject: Pripombe</p>
--

Zadeva: Mnenje in pripombe Knjižnice Ivana Potrca Ptuj na Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK (NUK, 2017).

Knjižnica Ivana Potrca Ptuj (v nadaljevanju KIP Ptuj) je od Centra za razvoj knjižnic (v nadaljevanju CEZAR) po elektronski poti prejela dokument Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK (v nadaljevanju Strokovna izhodišča) in bila pozvana, da nanj pošlje svoje pisne pripombe.

Strokovna izhodišča je pripravila delovna skupina devetih članov, ki jo je 11. 5. 2015 imenovala direktorica NUK-a.

Nesporno je, da je delovna skupina v pripravo dokumenta vložila veliko truda in delovnega časa, a za dokument v velikem delu ne odraža številnih nujno potrebnih in pomembnih sprememb pri izvajanju nalog OOK, prav tako pa se v veliki meri posveča pregledu ureditve lokalne samouprave v drugih državah EU (21 % besedila) ter oblikovanju novih variant mreže OOK (28 % besedila), za kar delovna skupina sama zatrjuje, da toni bila njena osnovna naloga (Strokovna izhodišča, str. 46).

Delovna skupina je pričela s pripravo Strokovnih izhodišč, ne da bi bil predhodno sprejet konsenz direktorjev OOK-jev glede tega, ali se sploh gre v predlog za spremembo Pravilnika o osrednjih območnih knjižnicah (v nadaljevanju Pravilnik) in v kakšni obliki. Ob vsem tem je zaskrbljujoče, da v delovni skupini za pripravo Strokovnih izhodišč, ki se neposredno nanašajo predvsem na naloge osrednje območne knjižnice, ni bilo niti enega direktorja OOK-ja, ter dejstvo, da direktorji OOK ves čas dela delovne skupine nismo bili seznanjeni s potekom dela (dogovorjena Konspiracija).

..... Tako Strokovna izhodišča med drugim ne izpostavijo perece problematike števila strokovnih delavcev za izvajanje nalog OOK-jev (Pravilnik v 19. členu določa najmanj

3 strokovne delavce), a hkrati za te strokovne delavce postavlja ostreje pogoje

(Strokovna izhodišča, str. 70), kot jih v 19. členu določa Pravilnik, kar bi lahko bilo v nasprotju z delovnopravno zakonodajo.

Prav tako Strokovna izhodišča ne zajemajo nujno potrebnih predlogov za resitev oziroma zakonsko ustrezno ureditev načina zaposlovanja in financiranja delovnih mest strokovnih delavcev za potrebe izvajanja nalog OOK, kjer bi bilo nujno potrebno urediti naslednje:

Pisna soglasja med OOK in Ministrstvom za kulturo glede zaposlovanja iz naslova OOK in v OOK-jih pripraviti ustrezno sistemizacijo za ta delovna mesta. Potrebno bi bilo ustrezno urediti status teh strokovnih delavcev v smislu delovnopravne zakonodaje (da so v primeru kadrovskih presezkov izenaceni z ostalimi strokovnimi delavci v knjižnici). Ministrstvo za kulturo naj dejavnost OOK financira s 1. 1. z mesečnimi nakazili, saj v nasprotnem primeru OOK krši zakonodajo, če sredstva za izplacilo plač strokovnih delavcev za potrebe OOK v prvih mesecih leta zagotavlja iz drugih finančnih postavk.

Se pa Strokovna izhodišča posvečajo ureditvi zakonskih in podzakonskih podlag za obstojeco koordinacijo izvajanja posebnih nalog v NUK-u, s čimer se strinjamo (str. 71). Ob tem je zaznati tudi teznjo NUK-a oziroma CEZAR-ja po večjem nadzoru nad

izvajanjem nalog OOK (Strokovna izhodišča, str. 28 in 72), čemur nasprotujemo, saj je to dejansko lahko lev pristojnosti financerja, tj. Ministrstva za kulturo. Kot kompromis vidimo, da bi bila koordinatorica po funkciji članica ekspertne skupine pri Ministrstvu za kulturo, ki vrednosti programe OOK-jev.

Pri izvajanju in koordinaciji nalog OOK morajo biti vsi deležniki (NUK, OOK in OK) enakopravni sogovorniki, zato v KIP Ptuj nasprotujemo predlogu, da se programi dela, ki so narejeni na podlagi predhodnih dogovorov med NUK-om in OOK-ji, dodatno usklajujejo z NUK-om, prav tako nasprotujemo tudi predlogu, da bi Ministrstvo za kulturo podalo soglasje k imenovanju direktorja OOK (Strokovna izhodišča, str. 72). Enako velja tudi za predlog spremembe v nazivu (regijska knjižnica). Oboje bi namreč imelo za posledico spremembe aktov o ustanovitvi, spremembo imena, se dodatno spremembo zlogov, registracij, celostnih podob ...

Vzpostavitev nove strokovne službe za razvoj splošnih knjižnic (Strokovna izhodišča, str. 72) je po našem mnenju neupravičena, neracionalna in nepotrebna, saj v KIP Ptuj menimo, da te dejavnosti spadajo v delokrog obstoječega Centra za razvoj knjižnic pri NUK-u.

Strokovna izhodišča prinasajo tudi predlog petih variant spremembe mreže OOK (Strokovna izhodišča, str. 48). Predlog spremembe mreže, za katerega delovna skupina sicer navaja, da ni bila njena osnovna naloga, utemeljuje z navedbo, da potreba o spremembi mreže izhaja iz:

Strategije OOK do 2020, Cilj 1: Redefinicija nalog OOK (Strokovna izhodišča, str. 95), predpostavke, da izvajanje nalog OOK ni izpolnilo pričakovanj po enakomernem razvoju knjižnic (Strateska izhodišča, str. 9).

S to navedbo se ne moremo strinjati, saj je eden izmed ciljev strategije predvideval redefinicijo nalog in ne mreže OOK in v tem primeru gre za povsem različna pojma. Prav tako pa je predpostavka, da z izvajanjem nalog OOK-ji nismo dosegli pričakovanega enakomernega razvoja splošnih knjižnic nerealna in neutemeljena, saj OOK-ji v okviru izvajanja posebnih nalog (strokovna pomoč, koordinacija, svetovanje, izobraževanje itd.) nimamo neposrednega vpliva

na številne temeljne dejavnike, ki vplivajo na razvoj OK-jev (kadrovska zasedenost, sredstva za nakup knjižničnega gradiva itd.).

Prav tako v KIP Ptuj menimo, da v tem trenutku ni racionalne potrebe po kakršnem koli spreminjanju knjižnične mreže, prav tako pa je povsem nesmiselno spreminjanje obstoječe knjižnične mreže vse dotlej, dokler v Sloveniji ne bodo vzpostavljene pokrajine. Vzpostavitev pokrajin je v pristojnosti države in je zapisana v Strategijo razvoja lokalne samouprave do leta 2020, za potrditev vladnega predloga pa je v skladu s 134. členom Ustave potrebna dvotretjinska podpora v državnem zboru. Prav tako menimo, da bi za kakršno koli spreminjanje knjižnične mreže, ki ne bi bila vezana na pokrajinsko zakonodajo, bilo potrebno predhodno pridobiti soglasje lokalne skupnosti na posameznem območju, predvsem soglasje tistih občin, kjer so sedeži OOK. Zato ne podpiramo nobene od predlaganih variant sprememb mreže (6, 7, 8 OOK, s premiki OK oziroma brez le-teh).

V KIP Ptuj menimo, da bi vsako zmanjševanje števila OOK-jev knjižnicam prineslo vee slabost kot koristi, kar je pokazala tudi SWOT analiza (Strokovna izhodišča, str. 57), prav tako pa tudi delovna skupina sama ugotavlja, da ne ve, kaksen bo rezultat (Strokovna izhodišča, str. 58). Menimo, da sprememba mreže sama po sebi ne more zagotoviti enakomernejšega razvoja knjižnic, saj bi za to bilo potrebno vzpostaviti druge mehanizme, ki bi imeli večji in hkrati neposreden vpliv na razvoj knjižnic. Ocenjujemo, da so takšna razmisljanja tudi v nasprotju z Nacionalnim programom za kulturo, kjer je eden temeljnih ciljev tudi pospešitev razvoja splošnih knjižnic v okoljih z nizkim prihodkom na prebivalca in slabše razvito knjižnično mrežo:

Ob predlaganem zmanjšanju števila OOK-jev naj opozorimo samo na nekaj najbolj perečih dejstev, ki kažejo tudi nato, da ne bi izgubile samo tiste OOK, ki bi ostale brez statusa območne knjižnice, ampak bi generalno gledano na nacionalnem nivoju izgubile vse slovenske splosne knjižnice in posledično tudi uporabniki naših storitev.

OOK, ki bi izgubile status območne knjižnice, bi posledično izgubile tudi pravico do obveznega izvoda. To bi privedlo do spremembe Zakona o obveznem izvodu publikacij in posledično zmanjšanja števila obveznega izvoda (izgubimo knjižnice, pridobijo založniki). Zaradi zmanjšanja števila OOK-jev lahko predvidevamo, da bo Ministrstvo za kulturo letno namenilo manj sredstev za izvajanje nalog OOK-jev na nacionalni ravni (izgubimo knjižnice, pridobijo drugi porabniki pri ministrstvu). Zmanjšanje sredstev za izvajanje posebnih nalog na nacionalnem nivoju pa bi posledično pomenilo:

- o manj zaposlenih strokovnih sodelavcev na nivoju države (tj. manj strokovne pomoči, svetovanja, manj domoznanskih vsebin na portalih itd.) (izgubimo knjižnice in uporabniki),
- o manj sredstev za razvoj skupnih projektov, novih portalov, storitev na nacionalnem nivoju (izgubimo knjižnice in uporabniki),
- o manj sredstev za nakup e-virov na nacionalnem nivoju (izgubimo knjižnice in uporabniki),
- o manj sredstev za digitalizacijo (izgubimo knjižnice in uporabniki),
- o manj sredstev za medknjižnično izposajo (izgubimo knjižnice in uporabniki),
- o manj sredstev za številne druge dejavnosti, izobraževanja itd. (izgubimo knjižnice in uporabniki).

Z drugimi besedami povedano: velika verjetnost je, da bi zaradi zmanjšanja števila OOK-jev tudi Ministrstvo za kulturo zmanjšalo letna sredstva, kar pomeni, da bi tiste knjižnice, ki bi ohranile status OOK z enakimi sredstvi in številom zaposlenih, kot jih imajo sedaj, območne naloge izvajale na večjem območju.

Ob tem je potrebno upoštevati tudi stališča direktorjev OOK-jev, kjer nobeden od tistih, ki smo sodelovali na predstavitev 12. in 22. 5. 2017 spremembi mreže ni naklonjen oziroma ji nasprotujemo.

Vzhodna Slovenija velja po številnih kazalnikih za manj razvito območje. V podobni situaciji je: Zlati pot: Zlati pot. Pa zato zadevo pogledajmo se iz enega zornega kota: kaj sprememba mreže pomeni na primeru vzhodne Slovenije (območje Stajerske, Spodnjega Podravja in Pomurja)? Trenutno na teh treh območjih skupaj posebne naloge OOK izvaja šest koordinatorjev. Simulacija prerazporeditve strokovnih delavcev za izvajanje posebnih nalog OOK (Strokovna izhodišča, str. 58) v primeru variante 6 za OOK pomeni, da bi to območje imelo leše tri oziroma štiri koordinatorje OOK. To za območje vzhodne Slovenije pomeni 30-50% manj strokovnih kadrov za potrebe OOK in hipotetično v podobnem razmerju tudi manj sredstev za izvajanje posebnih nalog! Taksno sliko dobimo ob predpostavki, da ministrstvo ne zmanjša sredstev na letni ravni. Če pa se zgodi se slednje, bi bila lahko slika se veliko slabša.

Dejstvo je, da je potrebno na manj razvito območje, za katerega resnično želimo, da se v nekem obdobju razvije na primerljivo raven drugih območjih, dolgoročno vlagati vee sredstev in ne manj.

V KIP Ptuj tudi menimo, da zgolj velikost območja ne more biti razlog za njegovo ukinitve. Majhnost območja je priložnost za bolj poglobljeno strokovno delo, kar je v primeru manj razvitih območij se kako pomembno. V KIP Ptuj posebne naloge OOK: Zlati pot: Zlati pot. Ze vrsto let izvaja ekipa izkušenih strokovnih delavcev in na dosežene rezultate smo upravičeno ponosni, saj se lahko s temi rezultati kljub majhnosti območja postavljamo ob bok večjim in bolj razvitim knjižničnim območjem v Sloveniji. Zato pod nobenim pogojem ne pristajamo na kakršnokoli ukinitje in združevanje območij OOK, saj vsaka OOK izvaja vse štiri naloge po veljavnem Pravilniku ne glede na število OK oziroma število prebivalcev!

V kolikor ostale OOK podpirajo pripravo predlogov za spremembo Pravilnika, menimo, da naj se Pravilnik spremeni samo v tistem delu, kjer obstoječih določb Pravilnika ni možno delno ali v celoti realizirati. V razpravah 12. in 22. 5. 2017 se je pokazalo, da Strokovna izhodišča niso usklajena, zato so kakršna koli razmišljanja o osnutku besedila sprememb Pravilnika preuranjena in presegajo pristojnosti delovne skupine, saj je odločitev za morebitno spremembo izključno v pristojnosti ministra za kulturo.

V KIP Ptuj zahtevamo, da se pripravijo nova Strokovna izhodišča, ki bodo upoštevala vse navedene pripombe, in se dajo v ponovno javno razpravo. Najbolje bi sicer bilo, da delovna skupina delo v tej fazi zaključi in ga nadaljuje, ko bo sprejeta pokrajinska zakonodaja.

Menimo, da je obstoječa mreža OOK-jev bila dobro zasnovana in je dobro zazivela, saj so knjižnice med seboj lepo povezane, sodelovanje poteka na vseh ravneh. Ob 10-letnici

izvajanja nalog OOK smo naredili pogled nad minulim delom in upravičeno smo lahko ponosni na dosežene rezultate. Stevilni projekti so dosegli siršo prepoznavnost v Sloveniji, kar dokazujejo tudi statistični podatki o uporabi. Tempo sodobnega razvoja je zelo hiter in posamezna knjižnica mu vsaka zase težko sledi, zato je nujno potrebno, da OOK-ji se naprej prevzemamo razvojne pobude in se s skupnimi močmi usmerimo v razvoj novih storitev in priložnosti. Zato predlagamo, da se prenehamo ukvarjati sami s seboj in svojo organiziranostjo in si zastavimo naloge, ki jih bomo lahko realizirali in s katerimi bodo pridobile vse knjižnice in tudi končni uporabniki.

Direktor:

Pripravili:

mag. Matjaz Neudauer

Milena Dobersek

Mira Petrovic

mag. Matjaž Neudauer

From: Marija Hribar [<mailto:marija.hribar@kjud.si>]

Sent: Tuesday, June 6, 2017 8:04 AM

Subject: PRIPOMBE NA DOKUMENT STROKOVNA IZHODIŠČA ZA SPREMEMBE IZVAJANJA POSEBNIH NALOG OOK

PRIPOMBE NA DOKUMENT STROKOVNA IZHODIŠČA ZA SPREMEMBE IZVAJANJA POSEBNIH NALOG OOK

Spodaj podpisane direktorice petih osrednjih knjižnic dajemo naslednje pripombe na dokument *Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK* (v nadaljevanju *Strokovna izhodišča*), ki ga je pripravila delovna skupina v sestavi Milena Bon, Polona Brenčič, Vesna Horžen, Matej Jazbinšek, mag. Aleš Klemen, Artur Lipovž, Luana Malec, Andreja Videc, dr. Gorazd Vodeb:

- 1) Prva posebna naloga osrednje območne knjižnice (v nadaljevanju OOK), kot jo opredeljuje Zakon o knjižničarstvu (2001), je zagotavljati povečan in zahtevnejši izbor knjižničnega gradiva in informacij oziroma oblikovanje območne knjižnične zbirke in dostop do gradiva. Menimo, da bi bilo v prihodnje bolj smiselno in racionalno, **da bi se VSA sredstva, namenjena oblikovanju območne knjižnične zbirke, namenila za nakup oziroma naročanje elektronskih virov, dostopnih na daljavo**, in ne za nakup drugega knjižničnega gradiva. Uporabniki/člani OK imajo namreč po našem prepričanju korist pretežno oziroma samo od elektronskih virov na območju. Posledično tudi ni potrebno oblikovanje strateških dokumentov in/ali smernic za izgradnjo območne knjižnične zbirke.

Želimo, da se predlog fokusne skupine direktorjev OK o morebitnem dostopu do slovenskih elektronskih knjig (npr. do Biblosa) na podoben način, kot je dostop do podatkovnih zbirk, natančno razdela in predstavi.

- 2) Druga posebna naloga OOK je nuditi strokovno pomoč vsem knjižnicam s svojega območja. Na podlagi raznih raziskav in sporočil različnih fokusnih skupin, predstavljenih v *Strokovnih izhodiščih* na str. 41 ter lastnih izkušenj, ugotavljamo, da direktorji OK potrebujemo predvsem **pomoč na področju informacijske tehnologije in sodobnih informacijskih storitev**. Zato se nam zdi smiselno, da bi se v okviru zagotavljanja strokovne pomoči razmišljalo predvsem v smeri dodatnih zaposlitev strokovnih delavcev profila računalničar-informatik za konkretno strokovno pomoč in svetovanje OK-jem (npr. pri vzdrževanju računalniške mreže, pri nakupu nove računalniške opreme, pri postavitvi in vzdrževanju spletne strani ipd.).
- 3) V okviru tretje posebne naloge OOK, tj. koordinacije zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva, se strinjamo, da **kriterij prirasta domoznanskega gradiva, po katerem se določa število zaposlenih strokovnih delavcev za opravljanje dejavnosti domoznanske zbirke, ni ustrezen**. Upoštevati je namreč treba še številne druge naloge, ki jih strokovni delavec opravlja v domoznanski dejavnosti.

Nikakor se ne strinjamo s prehodom na neposredno izvajanje domoznanske dejavnosti na ravni območij in ne želimo, da OOK prevzame obdelavo gradiv ter promocijo domoznanske dejavnosti. To je namreč eden ključnih segmentov oziroma poglavitnih delov dejavnosti OK.

- 4) Ob četrti posebni nalogi OOK – usmerjanje izločenega knjižničnega gradiva s svojega območja – **se strinjamo s predlogom avtomatizacije in racionalizacije odpisa knjižničnega gradiva** (*Strokovna izhodišča*, str. 38), in to v CELOTNEM knjižničnem sistemu. Programsko rešitev za enotno bazo odpisanega knjižničnega gradiva bi moral izdelati IZUM.
- 5) Mreža OOK: ker sistemska regionalizacija oziroma ustanavljanje pokrajin na ravni države in občin še ni oblikovana in je v bližnji prihodnosti tudi ni pričakovati, kot ugotavljajo že sama *Strokovna izhodišča* (str. 56), **se nam ne zdi niti smiselno niti potrebno predhodno spreminjanje mreže OOK oziroma anticipiranje knjižničnih regij.**
- 6) **Ne strinjamo se in nasprotujemo vzpostavitvi morebitne nove strokovne službe za razvoj (splošnih) knjižnic** in/ali vzpostavitvi morebitnega posebnega strokovnega centra, ki »bi oblikoval, diseminiral in utrjeval strokovne rešitve, enotno odgovarjal na potrebe uporabnikov, razvijal tehnologije in storitve, posredoval javnosti strokovne informacije in podatke ter povezoval programe in projekte na nacionalni ravni.« (*Strokovna izhodišča*, str. 72 – po Strategiji razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2013–2020). V okviru NUK namreč že deluje CeZaR, ki ima naslednje naloge:
- spremljanje dejavnosti in razvoja knjižnic ter knjižničnega sistema,
 - izvajanje statističnih in drugih merjenj dejavnosti slovenskih knjižnic,
 - razvoj, vodenje in dopolnjevanje podatkovnih zbirk o knjižnicah ter knjižničnih dejavnostih,
 - izvajanje meritev in izdajanje mnenj o razvitosti knjižnic ter vodenje knjižničnih razvidov,
 - dodeljevanje sigel in evidenčnih števil,
 - koordinacija načrtovanja, razvoja in izvajanja posebnih nalog osrednjih območnih knjižnic,
 - priprava strokovnih osnov za zakonske in druge predpise s področja knjižničarstva,
 - izvajanje razvojnih in aplikativnih projektov ter priprava strokovnih mnenj za potrebe razvoja knjižnic,
 - promocija knjižnic in njihove dejavnosti.

Te naloge CeZaR-ja večinoma že zajemajo naloge, ki jih *Strokovna izhodišča* na str. 73 predvidevajo za morebitno novoustanovljeno službo za razvoj splošnih knjižnic. Če bo CeZaR sledil svojemu poslanstvu, namenu in funkciji, torej tudi ne bo nobene potrebe po pripravljanju organizacijskih in kadrovske podlag za dodatne strokovne službe za razvoj (splošnih) knjižnic.

Upamo, da bodo te naše pripombe pripomogle k nadgradnji zastavljenih strokovnih izhodišč za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK, k izboljšanju vizije o prihodnji mreži OOK in k učinkovitejšemu izvajanju posebnih nalog OOK.

Marija Hribar, Knjižnica Jožeta Udoviča Cerknica
 Mag. Damijana Hrabar, Knjižnica Makse Samsa Ilirska Bistrica
 Marina Hrs, Mestna knjižnica Izola
 Jožica Štendler, Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin
 Mag. Milanka Trušnovc, Mestna knjižnica in čitalnica Idrija

From: Tatjana Oset [mailto:tatjana.oset@sen.sik.si]

Sent: Tuesday, June 6, 2017 1:36 PM

Subject: RE: PRIPOMBE NA DOKUMENT STROKOVNA IZHODIŠČA ZA SPREMEMBE IZVAJANJA POSEBNIH NALOG OOK

... s pripombami se strinjamo tudi v Knjižnici Šentjur.

Tatjana Oset, direktorica

Knjižnica Šentjur

Mestni trg 5B

3230 Šentjur

Davčna številka: 16731387

Nismo zavezanci za DDV

Tel.: 03 746 37 42

Fax.: 03 746 37 48

From: Lidija Štruc [mailto:lidija.struc@dra.sik.si]

Sent: Thursday, June 8, 2017 1:40 PM

Subject: OOK

KNJIŽNICA
DRAVOGRAD

Dravograd, 6.6.2017

Mnenje Knjižnice Dravograd na Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK (Nuk, 2017)

V Knjižnici Dravograd v celoti podpiramo mnenje in pripombe Koroške osrednje knjižnice Ravne na Koroškem na Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK. V nadaljevanju bi na kratko strnili naše gledanje.

Glede na to, da smo v našem zavodu zaposlene samo štiri delavke (3,5 strokovnega kadra, 0,5 poslovnega kadra), je sodelovanje s knjižnicami na območju nujno potrebno tako za zaposlene kot tudi za uporabnike.

Nudnje strokovne pomoči knjižnicam območja je ena bistvenih nalog, brez katere si manjše knjižnice ne znamo predstavljati svojega delovanja. Pri tej nalogi bi še posebej izpostavili nujnost pomoči na področju informacijske tehnologije in sodobnih informacijskih storitev. Trenutno to rešujemo z zunanjimi pristojnimi službami, kjer je pomanjkljivost v tem, da premalo poznajo sistem COBISS in pa seveda enormni finančni stroški. Naš predlog je zaposlitev računalničarja-informatika za celotno območje.

Zagotavljanje povečanega in zahtevnejšega izbora knjižničnega gradiva in informacij

Ker je ustanoviteljica v preteklem obdobju drastično znižala dotok sredstev za nakup knjižničnega gradiva in posledično tudi ministrstvo, še komaj dosegamo pogoje pravilnika (na določenih segmentih jih ne), zato je nakup

zahtevnejšega leposlovnega gradiva, znanstvene literature, e-virov nujno potreben. Dobra rešitev uporabe območne zbirke je dogovor o brezplačni medknjižnični izposoji na območju, ki res brezhibno deluje.

Koordinacija domoznanske dejavnosti

Koordinacija domoznanske dejavnosti na območju dobro uspeva. Digitalizacija domoznanskega gradiva je omogočila dostop do bogate koroške dediščine vsem potencialnim uporabnikom. Tudi na promociji je bilo veliko narejenega. Ne strinjamo se z neposrednim izvajanjem domoznanske dejavnosti v okviru OOK na ravni območij, saj ima vsaka osrednja knjižnica svojo specifiko.

Ostro pa nasprotujemo spremembi mreže OOK in prerazporeditvi obstoječega števila strokovnih delavcev.

Manj razvita obmejna območja je potrebno dodatno intenzivirati, predlagano bi pomenilo še manj sredstev in prav tako kadra.

Vzpostavitev nove strokovne službe za razvoj knjižnic je absolutno nepotreben, saj to nalogo opravlja CEZAR.

Dodajamo misel:

»Čeprav je Koroška na vse možne načine odmaknjena od središča države, premore bogate zakladnice kulturne dediščine, ki na obrobju dežele v mnogem prekosijo sorodne ustanove iz osrčja države. Vzajemnost je tista, ki nas bogati in prinaša dobre rezultate.«

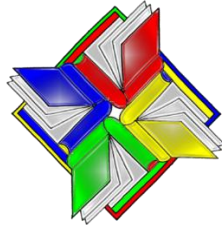
Lidija Štruc,

direktorica

From: Irena Oder [<mailto:irena.oder@rav.sik.si>]

Sent: Friday, June 9, 2017 8:32 AM

Subject: Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK

*Koroška osrednja knjižnica
dr. Franca Sušnika
Ravne na Koroškem*

Osrednje območne knjižnice

Narodna in univerzitetna knjižnica

Milena Bon (milena.bon@nuk.uni-lj.si)

Turjaška 1

1000 Ljubljana

Številka: 285-37/2017

Datum: 07. 06. 2017

Mnenje in pripombe Koroške osrednje knjižnice dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem (v nadaljevanju KOK) na Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK (NUK, 2017)

Dokument *Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK* je nastajal v obdobju od konca maja 2015 do aprila 2017 v delovni skupini predstavnikov osrednjih knjižnic (Polona Brenčič, Matej Jazbinšek, Artur Lipovž), osrednjih območnih knjižnic (mag. Aleš Klemen, Luana Malec, Andreja Videc) in predstavnice Združenja splošnih knjižnic Vesne Horžen ter dr. Gorazda Vodeba in vodje delovne skupine Milene Bon, kot predstavnikov Narodne in univerzitetne knjižnice. Delovno skupino je s sklepom 11. maja 2015 imenovala ravnateljica NUK.

Dokument nam je bil posredovan 25. 4. 2017 in dan v javno razpravo do vključno 12. 6. 2017, ko je treba oddati pisne pripombe vodji delovne skupine. V tem času (12. 5. in 22. 5.) sta bili s strani vodje delovne skupne sklicani dve predstavitvi dokumenta.

Delovna skupina je v dveh letih opravila veliko dela:

»Pri snovanju strokovnih izhodišč za strateške spremembe izvajanja posebnih nalog OOK so člani delovne skupine naredili širok pregled sistema in organiziranosti doma in v tujini, uporabili različne metode ter pripravili strokovna izhodišča za pripravo sprememb. Obravnavali so tudi druge dejavnike, ki na samo izvajanje nalog nimajo neposrednega vpliva, vendar je z njihovim upoštevanjem omogočeno boljše in učinkovitejše povezovanje v knjižničnem sistemu splošnih knjižnic. Hkrati so tudi temelj razvoja, ki bo imel najboljši možni učinek na storitve in uporabo splošnih knjižnic.« (M. Bon, 2017) in zato se članom posebej zahvaljujemo in izrekamo priznanje, vendar menimo, da nekatere predlagane spremembe niso argumentirane in ne odražajo dejanskih potreb pri izvajanju nalog OOK.

Na predloge sprememb, ki se nanašajo na strateške usmeritve izvajanja posebnih nalog OOK, nimamo tehtnejših vsebinskih pripomb.

Dokument se ukvarja tudi z mrežo osrednjih območnih knjižnic in tudi oblikovanjem novih variant mreže OOK, ki sicer ni bila osnovna naloga delovne skupine, kot je navedeno.

Sprememba mreže je utemeljena s Strategijo OOK do 2020, ki v cilju poudarja potrebo po redefiniciji nalog OOK, kar pa po našem mnenju ne pomeni spremembe mreže.

Po pregledu variantnih rešitev spremembe mreže, ki temeljijo na poskusu enakomernejše porazdelitve območij glede na potencialne uporabnike, število osrednjih knjižnic, število krajevnih knjižnic in število občin, torej številčnih kriterijih, ta po našem mnenju ne prinaša sprememb glede enakomernejšega razvoja splošnih knjižnic, saj nimamo neposrednega vpliva na financiranje, iz katerega izhaja kadrovska podhranjenost, nakup knjižničnega gradiva ...).

Če pa pogledamo še Analizo SWOT (Strokovna izhodišča, str. 57-58), ki je vezana na reorganizacijo mreže, ugotovimo, da prevladujejo slabosti in nevarnosti in je morebitna reorganizacija tudi članom delovne skupine porajala več dilem, ki niso v prid prednostim in priložnostim reorganizacije mreže OOK.

V KOK menimo, prav tako izhaja iz Analize SWOT ter iz Prilog oziroma zapisnikov fokusnih skupin, saj samo ena izpostavlja spremembo oziroma krčenje mreže, da ni racionalne potrebe po spreminjanju obstoječe mreže, ki bi temeljila na poskusu ustanavljanja pokrajin še preden bodo v Sloveniji vzpostavljene pokrajine, kar pa je v pristojnosti države. Ni potrebno posebej omenjati, da bi morebitna sedanja sprememba »knjižničnih« pokrajin ob morebitnem neskladju s kasnejšo pokrajinsko zakonodajo še enkrat pomenila zastoj v nadaljnjem razvoju knjižnic, kar bi bilo v nasprotju z našimi cilji.

Koroško območje je po vseh variantah spremembe mreže, zapisane v Strokovnih izhodiščih, ukinjeno oziroma združeno z drugim območjem. Ob morebitni spremembi mreže to pomeni ukinitvev dveh strokovnih delovnih mest, na drugi strani pa naše novo skupno območje ne

pridobi ti dve delovni mesti, še manj verjetno pa je, da bo prišlo do dnevne delovne migracije. Po gospodarskih kazalcih je naše koroško območje eno najmanj razvitih in to vsekakor bistveno vpliva na razvitost osrednjih knjižnic. Združevanje z drugim območjem vzhodne Slovenije ne prinaša večje razvitosti, ravno nasprotno: še manj sredstev in manj kadra, prav tako se pojavi nevarnost, da bo zgrajeno partnerstvo med osrednjimi knjižnicami območja spet na preizkušnji. Prav tako smo obmejno področje in sodelovanje z zamejci je del naše specifikke. KOK izhaja iz študijske knjižnice in to je bil tudi kriterij, da je KOK 2003 postala območna knjižnica. To dejstvo je omogočalo še večji razvoj knjižnice, povezovanje osrednjih knjižnic območja 12 koroških občin skozi opravljanje vseh štirih »območnih« nalog, še posebej npr. z digitalizacijo domoznanskega gradiva pa ohranjanje in omogočanje dostopa do naše bogate koroške dediščine, tudi z našimi prispevki na portalu Kamra. Sooblikujemo in nadgrajujemo skupne projekte, kot so digitalizacija, Kamra, izmenjava izkušenj in dobrih praks, na področju IKT ...

Koroška osrednja knjižnica se s svojim strokovnim delom pomembno vključuje v sodelovanje in delo vseh območnih knjižnic, navsezadnje smo prevzeli eno naših skupnih nalog, in sicer brezplačno medknjižnično izposajo za uporabnika na območju in jo bomo po dogovoru nadaljevali z brezplačno medknjižnično izposajo med OOK-ji.

Kot razumemo Strokovna izhodišča je velikost oziroma majhnost območja eden temeljnih kriterijev za njegovo ukinitvev. Temu oporekamo, saj ravno majhnost našega območja vzhodne, manj razvite Slovenije, omogoča bolj poglobljeno delo, ki kaže dobre, merljive rezultate, ki jih prepoznavajo tudi v širšem okolju.

Prav tako menimo, da bo potrebno ob kakršni koli spremembi mreže oziroma naši združitvi z drugim območjem predhodno pridobiti soglasje vsaj sedežne občine, tudi zaradi tega, ker opremo delovnega mesta financiramo OOK-ji iz lastnih sredstev oziroma materialnih stroškov, ki jih pokrivajo občine ustanoviteljice.

Iz vseh teh argumentov izhaja, da ne podpiramo nobene od predlaganih variant sprememb mreže s 6., 7.,8. OOK-ji, s premiki OK-jev ali brez njih.

Iz predlogov spremembe mreže v Strateških usmeritvah tudi izhaja, da bi z ukinitvijo oziroma združitvijo ne izgubila samo »prizadeta« območja, ampak vse knjižnice in območja oziroma naši uporabniki, ki so naš končni cilj.

Prav tako menimo, da je predlog za vzpostavitev strokovne službe za razvoj splošnih knjižnic (Strokovna izhodišča, str. 72) nepotreben in tudi neracionalen, saj imamo Center za razvoj knjižnic pri NUK-u.

Prav tako nasprotujemo po našem prenašljenim neargumentiranim predlogom terminoloških sprememb (Strokovna izhodišča, str. 74), ki odpirajo več dilem, ne kaže pa zanemariti niti finančnega učinka morebitnih sprememb.

V dokumentu Strokovna izhodišča za spremembo izvajanja posebnih nalog OOK pa pogrešamo predlog za izvajanje 19. člena iz Pravilnika o OOK-jih, iz katerega izhaja, da so za opravljanje vseh štirih nalog določeni najmanj trije strokovni delavci. Ali vsaj predlog, da bi tisti OOK-ji, ki po številčnih kriterijih odstopajo navzgor, pridobili tretjega strokovnega delavca. Menimo, da je, ne glede na številčne kriterije, za opravljanje vseh štirih nalog (po sedaj obstoječem Pravilniku ali po novem predlogu) potrebno določeno število strokovnih delavcev.

Eden izmed zelo realnih problemov OOK-jev je tudi zakonsko neurejen način zaposlovanja in financiranja delovnih mest strokovnih delavcev, ki izvajajo »območne« naloge, in se jih Strokovna izhodišča vsaj po našem branju dokumenta, niso dotaknila.

Udeležila sem se obeh javnih predstavitev in razprav (12. in 22. 5.) in tudi iz njih je bilo razbrati, da predlog Strokovnih izhodišč ni usklajen z vsemi deležniki, zato zahtevamo, da se pripravijo in predstavijo nova Strokovna izhodišča, ki bodo upoštevala pripombe, in da gredo Strokovna izhodišča v ponovno javno razpravo.

Pa mi na koncu dovolite še za koga morebiti subjektivno mnenje:

Bistvo delovanja vseh deležnikov: OOK-jev, NUK-a, MK in Ok-jev je v sodelovanju, spoštovanju, zaupanju in transparentnosti. In tega je manjkalo vsaj v procesu nastajanja tega dokumenta, zato tudi ne mislim komentirati zapisa o kadrih na 88. strani Strokovnih izhodišč.

Z lepimi pozdravi,

mag. Irena Oder
direktorica KOK

From: dr. Albert Halász [<mailto:Albert.Halasz@kkl.si>]

Sent: Friday, June 9, 2017 12:19 PM

Subject: RE: STRATEŠKE USMERITVE IZVAJANJA POSEBNIH NALOG OOK_ javna razprava

Splošna knjižnica Ljutomer

Knjižnica Gornja Radgona

Knjižnica – Kulturni center Lendava

Ljutomer, Gornja Radgona, Lendava, 9. 6. 2017

Narodna in univerzitetna knjižnica

Center za razvoj knjižnic

Delovna skupina

za pripravo strateških usmeritev

izvajanja posebnih nalog

osrednjih območnih knjižnic

Spoštovani!

Glede gradiva z naslovom *Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK* splošne knjižnice v Ljutomeru, Gornji Radgoni in Lendavi podajamo mnenje, da je le to nastalo s precejšnjo mero nepoznavanja, ali neupoštevanja dejanskega stanja v pomurskih splošnih knjižnicah. Kljub temu, da so akutne težave pomurskih knjižnic poznane tako pristojnemu ministrstvu kot NUK, se področju urejanja problematike ne posveča primerna pozornost. Namesto teoretičnega razglabljanja o spremembi načina delovanja knjižnične mreže bi bilo potrebno več aktivnosti posvetiti obstoječim težavam knjižnic, predvsem neizpolnjevanju finančnih obveznosti lokalnih skupnosti. Nepojmljivo je namreč, da določene občine obveznosti iz zakona o zagotavljanju knjižnične dejavnosti sploh ne izpolnjujejo (npr. Velika Polana), oz. njihova skrb dosega kvečjemu nekaj odstotkov potrebnih sredstev za zagotavljanje te dejavnosti lastnim občanom! Zaradi tega se lahko kaj kmalu zgodi, da bo že tako skrhana knjižnična mreža kljub prizadevanju strokovnih delavcev v pomurskih knjižnicah enostavno sama od sebe razpadla. Zaradi navedenih podpisani direktorji opozarjamo, da bi večina predlaganih sprememb iz predloženega gradiva imela prej negativne, kot pozitivne posledice. Gradivo ne ponuja primerno rešitev problematike v regiji, razen tega ne razčlenjuje obveznosti do slovenske narodne skupnosti na Madžarskem in madžarske narodne skupnosti v Sloveniji.

Vesna Laissani, Splošna knjižnica Ljutomer

Andreja Vučak Hribar, Knjižnica Gornja Radgona

Dr. Albert Halász, Knjižnica – Kulturni center Lendava

From: Kosovelova knjižnica Sežana [mailto:kosovelova.knjiznica@guest.arnes.si]
 Sent: Monday, June 12, 2017 9:58 AM

Subject: RE: STRATEŠKE USMERITVE IZVAJANJA POSEBNIH NALOG OOK_javna razprava

Pozdravljeni,

Tudi jaz se pridružujem mnenju s prekmurskega dela Slovenije – urediti bi bilo treba financiranje občin – zlasti tam, kjer je več soustanoviteljic.

Lep pozdrav iz Sežane,

Magdalena Svetina Terčon

**OSREDNJA
 KNJIZNICA**
 SRECKA VILHARJA KOPER

**BIBLIOTECA
 CENTRALE**
 SRECKO VILHAR CAPODISTRIA

From: Nevenka Gropajc
 [mailto:nevenka.gropajc@kp.sik.si]
Sent: Friday, June 9, 2017 1:18 PM
Subject: Pripombe na Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK

Stevilka: 49/02-2/2017

Datum: 8.6.2017

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIZNICA
 Center za razvoj knjižnic
 Turjaska 1
 1000 Ljubljana

Gospa Milena Bon in
 delovna skupina za pripravo sprememb izvajanja posebnih nalog OOK

ZADEVA: Pripombe k dokumentu Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK

V Osrednji knjižnici Srečka Vilharja Koper v celoti podpiramo predloge strateskih usmeritev izvajanja posebnih nalog osrednjih območnih knjižnic, navedene v poglavju 3.2 dokumenta Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja nalog OOK, prav tako nimamo pripomb na

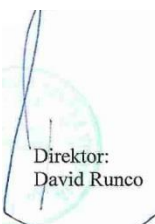
spremembo vizije in poslanstva OOK, predlagano v poglavju 3.1 ter na spremembe organiziranosti knjižničnega sistema in povezovanja, predlagane v poglavju 3.6 istega dokumenta.

Ostro nasprotujemo spremembi mreže OOK, predlagani v poglavju 3.4, prav tako navedenim simulacijam prerazporeditve obstoječega števila strokovnih delavcev za izvajanje posebnih nalog OOK, predstavljenim v poglavju 3.5. Predlagamo, da se poglavje 3.4 v celoti urnakne iz obstoječega dokumenta, v poglavju 3.5 pa spremembo izhodisc za prerazporeditve obstoječega števila strokovnih delavcev za izvajanje posebnih nalog OOK po ohmocih. Predloge utemeljujemo s sledecim:

- Spreminjanje mreže OOK pred vzpostavitvijo pokrajin v Sloveniji je nesmiselno in za sistem slovenskih splosnih knjižnic škodljivo. Sistem izvajanja posebnih nalog OOK hi morali na spremenjenih ohmocih graditi od zacetka, v kar hi bilo potrebno vložiti leta, da hi ponovno dosegli obstojece stanje, nakar hi morali z vzpostaviti ijo pokrajin taista, na silo združena ohmocija, ponovno spremeniti.
- Izhrani predlog združuje knjižnična ohmocija na manj razvitem, ekonomsko najsibkejssem predelu Slovenije. Predlagano združevanje hi za vpletene knjižnice pomenilo se manj sredstev, strokovnega kadra in posledicno razvojnega impulza. Deprivilegirana ohmocija knjižnična ohmocijaje potrehno razvojno krepiti, ne »racionalizirati«.
- Pravilnik o osrednjih ohmocnih knjižnicah v svojem 19. clenu predpisuje za opravljanje nalog iz 27. elena zakona o knjiznicarstvu vsaj tri strokovne delavce, Slovenija je tudi v obdobju ponovne konjunktore, zato predlagamo, da se za osnovo k simulacijam prerazporeditve strokovnih delavcev za izvajanje posebnih nalog OOK, predstavljenim v poglavju 3.5, uposteva predpisanih 30 strokovnih delavcev in ne sedanjih 20.

Ena od obravnavanih variant predvideva tudi združitve našega Obalno-kraskega in Goriskega ohmocija. Razmisljanje o združevanju dveh ohmocij, ki pomembno prispevata k razvoju knjiznicarstva tako na ohmocni kot na nacionalni ravni in ob tem se vzorno sodelujeta, je nerazumljivo in razvojno neproduktivno ne le za obe vpleteni ohmociji, temvec za celotno splosno knjižnicarstvo iz sledecih razlogov:

- o Predlog združitve dveh osrednjih ohmocnih knjižnic, ki sta presegli nezaupanje in se vzomo povezujeta, bo ostalim svarilo pred morebitnim posnemanjem.
- o Priakovati je, da se bo dolgo, na enakopravnosti in zaupanju grajeno partnerstvo po nasilni združitvi ponovno zrahljalo.
- o Knjižnica Koper pomembno prispeva k razvoju nacionalnega knjižničnega sistema: aktivna je na raziskovalnem podroeu, o izsledkih raziskav poroca na konferencah in v strokovni oz. znanstveni literaturi, v partnerstvu v Gorisko knjižnico je vzpostavila nacionalni portal Dobreknjige.si, prva je organizirala Domfest, pomembno je prispevala k nastanku in razvoju domoznanskega portala Album Slovenije (Kamra), izvaja izobraževanja na nacionalnem nivoju.
- o Knjižnica Koper ima nadpovprečno št. OK-jev na ohmociju (samo trije OOK-ji od skupaj desetih imajo vee OK-jev) in povprečno št. prebivalcev sirsega ohmocija (samo 4 OOK-ji od skupaj 10-ih imajo vee prebivalcev sirsega ohmocija), zato hi hila njena morebitna prikljucitev Goriskemu ohmociju tudi z vidika številnih kriterijev, uporabljenih v simulacijah sprememb mreže OOK, nelogic a.

Direktor:
David Runco

From: Slavica Potnik [<mailto:slavica.potnik@r-dr.sik.si>]

Sent: Friday, June 9, 2017 1:43 PM

Subject: pripombe na STRATEŠKE USMERITVE IZVAJANJA POSEBNIH NALOG OOK

KNJIŽNICA Radlje ob Dravi

Koroška cesta 61a

2360 Radlje ob Dravi

Tel.: 02 888 04 04

Fax: 02 888 04 03

e-pošta: sikrdl@r-dr.sik.si

spletni naslov: www.knjiznica-radlje.si

Datum: 9. 6. 2017

Narodna in univerzitetna knjižnica

Milena Bon (milena.bon@nuk.uni-lj.si)

Turjaška 1

1000 Ljubljana

Mnenje in pripombe Knjižnice Radlje ob Dravi na Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK (Nuk, 2017)

Kolektiv Knjižnice Radlje ob Dravi **v celoti podpira mnenje in pripombe Koroške osrednje knjižnice Ravne na Koroškem** na Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK. V nadaljevanju predstavljamo naša stališča, kjer smo se opredeljevali glede na naše potrebe in izkušnje.

Nesporno dejstvo je, da obstajajo med splošnimi knjižnicami v Sloveniji velike razlike. Ker smo s 17 € finančnih sredstev na prebivalca (Slovenske knjižnice v številkah, Poročilo za leto 2015) nekje proti dnu seznama splošnih knjižnic, nam je vsaka podpora s strani države in zunanjih, za nas brezplačnih strokovnih služb, v pomoč. Ob podpori KOK – koroške osrednje knjižnice, oziroma njenega vodstva in strokovnih delavcev, nam uspeva vsaj približati naše knjižnične storitve tistemu nivoju storitev, ki naj bi bil v Sloveniji zagotovljen vsem uporabnikom brez razlik. Da razlike nikoli ne bodo povsem odpravljene, je gotovo, vendar je lahko odpravljen velik del razlik, sploh če upoštevamo razmah digitalizacije in s tem uporabe storitev na daljavo. Radeljska knjižnica brez KOK svojim uporabnikom ne bi mogla ponujati elektronskih baz, izbranega dražjega knjižničnega gradiva, brezplačne medknjižnične izposoje na območju, uspešnih projektov promocije knjižničnih storitev in branja. Poleg tega smo tako direktorice, kot strokovni delavci na koroškem območju boljše povezani, usklajeni in obveščeni. Koroške knjižnice je šele izvajanje območnih nalog povežalo na način, ki daje zelo dobre rezultate vsem deležnikom. **Zaradi našega položaja ostro zavračamo vsak poskus ukinitve koroškega**

območja. Kot je razvidno iz analize SWOT, bi združevanje poleg številnih drugih negativnih posledic, pomenilo krčenje strokovnih delavcev. Iz drugih prikazov in analiz pa je povsem razvidno, da bi koroško območje potrebovalo kvečjemu več strokovnih delavcev za pospešen razvoj posameznih segmentov knjižničnih storitev in s tem približevanje slovenskemu povprečju. Neenakomeren razvoj knjižničnih storitev zagotovo ni odraz slabega organizacijskega ali strokovnega dela območnih knjižnic, česar se tudi člani delovne skupine, ki je pripravljala strokovna izhodišča, zagotovo zavedajo. Prav tako menimo, da je nasploh tolikšna pozornost, kot je bila v dokumentu namenjena kvantitativni analizi (površina, prebivalci, uporabniki, občine,...) in knjižnični »regionalizaciji« Slovenije, nepotrebna. Nujno je poznati stanje, predvidevati potrebe in ustvariti vizijo, vendar pri tem ne izgubiti glavnega cilja: posodabljanje in izboljšanje knjižničnih storitev in zmanjševanje razlik v storitvah med območji.

Strinjamo se s predlogom, da se območna naloga Zagotavljanje povečanega in zahtevnejšega knjižničnega gradiva in informacij in naloga Usmerjanje izločenega gradiva združita v nalogo Oblikovanje območne knjižnične zbirke in dostop do gradiva. Prav tako se strinjamo z navedenim obsegom, ki ga ta naloga zajema. Z ozirom na potrebe radeljske knjižnice želimo poudariti, da je za naše uporabnike nujneje kot knjižno gradivo, zagotoviti elektronske vire, usposabljanje za njihovo uporabo in promocijo uporabe. Prav tako je izjemnega pomena brezplačna medknjižnična izposoja, saj je večina gradiva, ki ga naši uporabniki potrebujejo v študijske in raziskovalne namene, dostopnega v ravenki knjižnici ali v drugih koroških knjižnicah. Razmišljanja o avtomatizaciji postopkov odpisa gradiva naj gredo resnično v smer racionalizacije, torej v okviru sistema Cobiss, ne pa v uvedbo novih, vzporednih postopkov in sistemov.

Pri nalogi nudenja strokovne pomoči vsem knjižnicam svojega območja se povsem strinjamo z opredelitvami tako razvojnih kot svetovalnih nalog in tudi s poimenovanjem naloge Razvojno in strokovno sodelovanje knjižnic na območju. Predvsem ker se pri vseh nalogah poudarja povezovanje med OOK-ji in s tem sproten in hiter prenos znanj in veščin na nivoju celotne države. Z ozirom na stanje v radeljski knjižnici bi želeli poudariti, da potrebujemo več izobraževanja v elektronski obliki. Tako pri tej nalogi, kot pri naslednji (tehnološki razvoj) bi bilo po našem prepričanju potrebno opredeliti kot prioriteto digitalizacijo izobraževanj, predstavitev uporabe, dobrih praks, tudi nekaterih delavnic in usposabljanj. Po našem mnenju bi morali pri navedbi, da usposabljanje v stroki zajema organizacijo različnih usposabljanj namesto »tudi v digitalni obliki«, zapisati »čimveč v digitalni obliki« in to tudi uresničiti. V našem primeru (oddaljenost, cestne povezave) bi s tem resnično dosegli racionalizacijo tako sredstev kot časa in dostop zaposlenih do znanja bi se znatno povečal.

Povsem se strinjamo, da postaja ključen razvojni element knjižničarstva področje tehnološkega razvoja, tehnološke infrastrukture in storitev knjižnic v digitalnem okolju in da se skrb za ta razvoj opredeli kot posebna naloga. Tudi se strinjamo z zajemom nalog, ki jih naj izvajajo OOK-ji kot razvojno prioriteto. S stališča radeljske knjižnice želimo poudariti pomen pomoči pri načrtovanju in vzdrževanju učinkovitih računalniških in komunikacijskih sistemov v osrednji in v krajevnih knjižnicah, zato menimo, da je v območnih knjižnicah nujno zagotavljati zadostno število zaposlenih za tovrstne naloge. Glede koordinacije na nacionalnem nivoju in

združevanjem nalog pa nam ni povsem jasno, kako je mišljeno. Koordinacija na najvišjem nivoju je potrebna, saj je pomemben vir informacij za vse OOK-je in njihove strokovnjake. Nikakor pa ne koordinacija s prioritetskimi nalogami zbiranja podatkov, izdelave analiz in objavljanjem strokovnih prispevkov, kjer so podatki o tehnologiji v knjižnicah stari par let. Mi in najverjetneje številne manjše knjižnice, potrebujemo strokovnjaka s področja računalništva in informatike, ki dobro pozna stanje, možnosti in potrebe vsake naše knjižnice in poišče ustrezne rešitve – če je potrebno, v sodelovanju s koordinatorjem. Menimo tudi, da bi se z učinkovitim in prioritetnim izvajanjem te naloge, lahko v veliki meri zmanjšale razlike med knjižnicami na različnih območjih Slovenije.

Po naših prepričanjih in izkušnjah je nujno, da se kot posebna naloga OOK-jev ohrani koordinacija domoznanske dejavnosti. Na koroškem območju je edino v KOK organiziran domoznanski oddelek s strokovnimi delavci, ki delajo pretežno z in za domoznanske vsebine. Tako dobimo vso potrebno strokovno pomoč s strani OOK, ki pa jo seveda dopolnjujemo z lastnim strokovnim delom na tem področju. Ne moremo se strinjati s predlogom, da bi domoznansko dejavnost na območju v celoti prevzela območna knjižnica, saj je nujno dobro poznavanje posameznega kraja in dogajanj ter pozorno spremljanje na terenu. Za ustrezen razvoj domoznanske dejavnosti, ki je tudi po naših prepričanjih zelo pomembna naloga knjižnice v vsakem kraju, je potrebno usmerjeno delovanje in postavitve konkretnih prioritetskih nalog. Tako kot smo se na koroškem območju v preteklosti več in bolj usmerjeno ukvarjali z uvedbo in zagotavljanjem brezplačne medknjižnične izposoje, zagotavljanjem ustreznih elektronskih baz in oblikovanjem ter uvedbo skupnih projektov spodbujanja branja za različne ciljne skupine, se bo v naslednjih letih potrebno osredotočiti na usklajen in učinkovit sistem uporabe sodobnih tehnoloških rešitev za učinkovito promocijo domoznanskih dejavnosti.

Glede oblikovanja strokovne službe za razvoj splošnih knjižnic menimo, da je ta naloga naložena Centru za razvoj knjižnic in jo je v skladu s spremembami vizije razvoja splošnih knjižnic potrebno spremeniti, uskladiti in prilagoditi.

S spoštovanjem.

Slavica Potnik, direktorica

From: Jasna Horvat [<mailto:jasna.horvat@ms.sik.si>]

Sent: Friday, June 9, 2017 1:53 PM

Subject: PIŠK M. Sobota

NUK

Milena Bon, koordinatorica OOK

Turjaška 1

1000 Ljubljana

Murska Sobota, 7. junij 2017

Zadeva: Pripombe na Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK

Spoštovani,

V imenu Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota (Pišk MS) se celotni delovni skupini zahvaljujemo za skrbno pripravo izčrpnega dokumenta *Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK*. Te so vsekakor potrebne za kvalitetnejšo in učinkovitejše delovanje osrednjih območnih knjižnic, po preučitvi posredovanega gradiva pa podajamo tudi nekaj tehtnih pomislekov, med katerimi najbolj izstopa simulacija novih variant mreže in izbranega novega predloga, s čimer bi osrednja območna knjižnica (OOK) Pišk Murska Sobota znatno izgubila več kot pa pridobila. V nadaljevanju tako podajamo utemeljene argumente, ki so naravnani proti podanim simulacijam in izbranemu predlogu.

Glede na to, da oblikovanje novih variant mreže OOK ni bila osnovna naloga delovne skupine (Strokovna izhodišča, str. 46), verjamemo, da ostane izbran predlog delovne skupine za reorganizacijo in racionalizacijo mreže le in zgolj na ravni predloga oziroma se bo z upoštevanjem pokrajinskih značilnosti ustrezneje dodelal. Kot navajate (Strokovna izhodišča, str. 30), resda »ni nobenega zagotovila, da se bo trenutna urejenost območij delovanja posameznih OOK skladala z morebitnimi novoustanovljenimi lokalnimi skupnostmi, ki jih predvideva 143. člen Ustave RS.«, vendar so te morebitne novoustanovljene lokalne skupnosti le domneve brez preverjene podlage, ki pa ne morejo niti ne smejo biti ena izmed kriterijev za reorganizacijo knjižnične mreže. Prav tako želimo spomniti, da se od uvedbe statističnih regij leta 1995, ki so bile formirane na podlagi poteka meja in poimenovanja po 12 medobčinskih skupnostih, obseg oz. kakršnakoli prostorska sprememba pomurske statistične regije po vseh spremembah oz. Uredbah, ki so bile izvedene vse do danes, ni zgodila.

Čeprav je pomurska regija za večino slovenskega prebivalstva sila odmaknjeno in še vedno slabo poznano ter najmanj razvito območje, je vendarle to regija z močnim zgodovinskim izročilom in drugimi svojstvenimi značilnostmi, kar pokrajini ob Muri daje tudi nek eksotičen značaj. Pomembno vlogo pri oblikovanju identitete pokrajine ima prav gotovo tudi reka Mura, ki je simbol Pomurja in potemtakem tudi v nobeni povezavi s spodnjepodravskim in štajerskim območjem, ki ju povezuje reka Drava – k čemur tendira izbrani predlog za reorganizacijo in racionalizacijo mreže.

Po številnih značilnostih je torej Pomurje posebna regija s kulturnimi in zgodovinskimi posebnostmi, ki se bistveno razlikujejo od ostalega slovenskega prostora. Že Prekmurje in Prlekija, ki sestavljata regijo, se zaradi zgodovinskega poteka v določenih ozirih razlikujeta, a še

vedno delujeta složno in ju povezuje ogromno dejavnikov, ki niso v nobenem oziru primerljivi s katerokoli drugo slovensko regijo. Povezave oziroma enakosti in podobnosti se kažejo v različnih šegah, v plesih, v pesmih, v načinu gradnje kmečkih hiš, v poljedelstvu, v duhovni kulturi, v prehranjevanju in nenazadnje v dialektu, kar je naša največja posebnost in vrednota, ki nas zaznamuje in predstavlja v posebni luči.

Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota izhaja iz ljudske in študijske knjižnice in slednje je bilo tudi kriterij oziroma temeljna podlaga, da je leta 2003 postala ena izmed desetih slovenskih osrednjih območnih knjižnic (OOK). Na podlagi tega privilegija se je razvila v sodobno in inovativno knjižnico za pomursko območje, prav tako pa izobraževalno, socialno in komunikacijsko stičišče posameznikov, skupin, lokalne skupnosti, raznovrstnih zavodov, društev in organizacij. Z vsem tem tudi prispeva k povezovanju in predstavljanju pokrajinskih značilnosti in v primeru združitve bi vsa prizadevanja za ohranitev naših posebnosti zbledela, največji udarec pa bi občutili seveda naši uporabniki, ki bi bili prikrajšani za dostopnost do kakovostnega knjižničnega gradiva z vseh področij, kulturnih vsebin v sedanjem obsegu, naša kulturna dediščina, ki je posebnost v slovenskem prostoru, pa razvrednotena. Res je, da ima vsaka pokrajina/regija svojstvene poteze, značilnosti in posebnosti, a dejstva, da je kulturni razvoj v Prekmurju do konca prve svetovne vojne potekal ločeno od drugih slovenskih pokrajin, ne gre zanikati, in prav ta dediščina je naša edinstvena posebnost, s katero se lahko kot OOK tudi ponašamo in razvijamo. Z združitvijo bi se podrla dosedanja regijska struktura, ki omogoča nastanek uspešnih razvojnih iniciativ, razvojni program in implementacijo regijskih projektov. Tudi predlogi terminoloških sprememb bi povzročili še večjo zmedo.

Kot OOK izvajamo naloge za 3 OK, kar se tudi sklada z vašo trditvijo (Strokovna izhodišča, str. 56), da je »za obstoj posamezne OOK nujno, da izvaja naloge več kot le za eno OK na območju.« Pri tem želimo poudariti, da ima naše sodelovanje z OK-ji že dolgo tradicijo, po letu 2003, ko je PiŠK MS postala OOK, pa se sodelovanje in povezovanje le še nadgrajuje, tako pri sooblikovanju in izvajanju skupnih projektov (digitalizacija, Pomurci.si, Kamra, bralna kultura, npr. domoznanska poletna bralna značka itn.), koordinaciji kot pri izmenjavi izkušenj in dobrih praks.

Glede razlik v razvitosti OOK, ki so žal neenakomerne, poudarjamo, da te razlike same po sebi niso posledica boljšega ali slabšega izvajanja dejavnosti, ampak predvsem posledica nestabilnega in neuravnoteženega financiranja s strani lokalnih skupnosti (med financerkami PiŠK MS sta 2 Občini, ki sta na vrhu najbolj zadolženih slovenskih občin) kot tudi pristojnega Ministrstva za kulturo RS, ki za izvajanje posebnih nalog območnih knjižnic iz leta v leto zmanjšuje svoja proračunska sredstva. In prav to nesorazmerje pridobitve finančnih sredstev v praksi dejansko povzroča neenakomerno razvitost splošnih knjižnic. Prav tako je neizpodbitno dejstvo, da je razkorak med stopnjo razvitosti knjižničnih območij tudi posledica slabšega socialno-ekonomskega položaja vzhodnih statističnih regij od preostalih.

Tudi rezultati analizi SWOT niso naravnani v prid reorganizacije mreže OOK, saj dajejo občutno več slabosti in nevarnosti, ki nikakor niso zanemarljive, kot pa prednosti in priložnosti. Slednje bi namreč prišle do izraza veliko bolj v sklopu sedanje knjižnične mreže kot v reorganizaciji, kajti podane prednosti in priložnosti niso nobeno zagotovilo, da bi sprememba mreže zagotovila enakomernejši razvoj knjižnic. Dejstvo je, da v enakomernejši razvoj vodi enakomernejša porazdelitev finančnih sredstev na nivoju Slovenije in ne rezultati kakršnekoli analize.

Menimo, da je dosedanje sodelovanje med OOK dobro zastavljeno in pelje v pravo smer, zato bi bilo potrebno več pozornosti posvetiti obstoječemu sodelovanju in projektu, dodati pa tudi nove vsebine oziroma skupne projekte, kot so že Kamra, medknjižnična izposoja, Dobreknjige.si, biografski leksikoni itn., v katerih tudi aktivno sodelujemo. V kolikor bi vsaka OOK imela vsaj en tovrsten projekt, bi bil narejen že zelo velik korak k enakomernejšemu razvoju. Kot OOK za pomursko območje si recimo zelo prizadevamo za portal o romski kulturi, Romih na Slovenskem. Opravljamo pa tudi posebne naloge za naši narodni manjšini (avtohtono madžarsko narodno skupnost in romsko etnično skupnost) in za Slovence v Porabju, ki razvijajo svoje kulturne in jezikovne posebnosti in ti se s pomočjo številnih projektov in aktivnostih, s katerimi si OOK PiŠK MS prizadeva za njihovo ohranjanje in razvoj, tudi boljše vključujejo v okolje in družbo. V primeru združitve te naloge v dosedanem obsegu in vsebini ne bi bile več mogoče in sčasoma bi to prav gotovo oslabilo dobre odnose in sodelovanje, ki smo si ga uspeli pridobiti.

Kot OOK za pomursko območje bi s predlagano združitvijo izgubili tudi prejemanje obveznega izvoda., kar bi posledično vodilo v zmanjšanje števila naših članov, uporabnikov knjižnice in nenazadnje izposoje knjižničnega gradiva. Kot primer naj navedemo, da smo v zadnjih desetih letih kot obvezni izvod prejeli preko 23.000 naslovov knjižničnega gradiva. Veliko tega je bilo domoznanskega gradiva oz. gradiva, ki ga v prosti prodaji ne bi mogli kupiti.

Ostali pomisleki glede na predloge delovne skupine:

- Nesmiseln, brez tehtne utemeljitve, je tudi predlog za spremembo pri imenovanju direktorja OOK, da bi morala država oz. pristojno ministrstvo podati mnenje k imenovanju direktorja OOK (Strokovna izhodišča, str. 72). Veljavna zakonodaja namreč zelo natančno določa pogoje za imenovanje direktorjev, tako da s predlagano spremembo ne soglašamo. Prav tako ne bi smelo biti merilo za koordinatorja (Strokovna izhodišča, str. 70), da ima vsaj 5 let izkušenj v splošni knjižnici in izkazano strokovno publicistično dejavnost. Kriteriji so nedvomno prestrogi, saj niso zagotovilo za visoko strokovnost.
- Ne soglašamo prav tako s predlogom o navedeni simulaciji prerazporeditve strokovnih delavcev za izvajanje posebnih nalog OOK, ki je neposredno povezana s simulacijo variant mreže (Strokovna izhodišča, str. 57 – 70). Že sedaj imamo premalo zaposlenih glede na velikost regije, po prerazporeditvi pa bi se znašli še v znatno težjem položaju.
- Ne zdi se nam potrebna niti vzpostavitev strokovne službe za razvoj (splošnih) knjižnic, kajti le-to opravlja že NUK/CeZaR, kot je to opredeljeno v 8. členu Pravilnika o osrednjih območnih knjižnicah (2003). Prav ta bi morala povezovati knjižnice za doseg enotnega razvoja že zaradi razlik in specifičnih dejavnikov, ki ne bi smeli biti zanemarljivi in prav temu bi bilo v prihodnje nujno posvetiti več pozornosti.

Vsebinski argument proti združitvi je torej ta, da gre praktično za spojitev nezdružljivih področij. Pri tem ni bila upoštevana specifika prostora/območja, zato gre v tem primeru po vsebini in načinu dela za združitev nezdružljivih območij, k čemur je zagotovo konkreten in najtehtnejši argument zgodovinsko izročilo, kulturna dediščina in specifičen kulturni značaj. V primeru realizacije reorganizacije in racionalizacije mreže glede na izbran predlog delovne skupine pomeni to v našem primeru pravzaprav ukinitvev Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota, njene knjižnične mreže, poslanstva, vizije in vseh dejavnosti, na podlagi katerih si vsakodnevno prizadevamo za obstoj in razvoj. Prav tako bi naša domoznanska dejavnost izgubila na pomenu, potrebe lokalnega okolja in vidik ohranjanja kulturne dediščine (kamor spada tudi digitalizacija starejšega gradiva v prekmurskem jeziku) ne bi zmogli zadovoljevati v

dosedanjem obsegu in vse to bi vodilo v nekem oziru celo do razvrednotenja naše domoznanske dejavnosti. Prav tako smo prepričani, da združitev območij ne bo prispevala k razvoju knjižnic v vzhodni regiji (po izračunu višine sredstev za delovanje PiŠK MS je financiranje na prebivalca v letu 2011 znašalo 12, 89 EUR, medtem ko je bilo povprečje v OOK 18, 02 EUR!), katerim se že tako ali tako namenja najmanj sredstev in da združitev ne bo vodila v pridobivanje več sredstev, na podlagi katerih bi se razvoj OOK v vzhodni regiji približal ostalim slovenskim območjem.

Zatorej predlagamo, da se obstoječa mreža (10 OOK) ohrani, so pa seveda nujne spremembe oziroma vsaj dopolnitve Zakona o knjižničarstvu in Pravilnika o osrednjih območnih knjižnicah, prav tako je potrebno določene definirati posebne naloge OOK. Izbrana varianta mreže (8 OOK brez premikov) tako ni rešitev za stabilno, učinkovito in optimalno organizirano mrežo splošnih knjižnic.

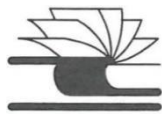
Prijazen pozdrav,

Jasna Horvat, direktorica
Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota

From: Milica Šavora [<mailto:milica.savora@orm.sik.si>]

Sent: Friday, June 9, 2017 4:17 PM

Subject: Pripombe na strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK

KNJIZNICA Franca Ksavra Meska C> RIVI C>Z

Zigrova ulica 6b 2270 Ormoz tel: (02) 741-55-80 faks: (02) 741-55-89 knjiznicaorm@orm.sik.si www.orm.sik.si

Narodna in univerzitetna knjižnica

Datum: 09. 06. 2017

Center za razvoj knjižnic

Delovna skupina za pripravo strateskih usmeritev izvajanja posebnih nalog osrednjih območnih knjižnic

Zadeva: **Pripombe na dokument Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK**

Spustovani!

V nadaljevanju vam posredujem pripombe na strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK, opredelila pa sem se zgolj do nasega dosedanjega sodelovanja z osrednjo območno knjižnico Ivana Potrca Ptuj.

S knjižnico Ivana Potrca Ptuj vsa leta zelo dobra sodelujemo. Pri tem bi želela posebej poudariti, da dosledno skrbimo za izvajanje vseh starih nalog opredeljenih v pravilniku o OOK. Največ dela je bilo opravljenega na področju strokovne pomoči pri izvajanju nalog OOK, se posebej pa bi želela izpostaviti pomoč, ki smo je bili deležni pri selitvi naše knjižnice v nove prostore, ustanavljanju enot naše knjižnice v Srediscu ob Dravi, Sv. Tomazu in trenutno pri enoti v Ivanjkovcih. Pri vsem navedenem nam je KIPP strokovno pomagala pri načrtovanju postavitve gradiva, nabavi knjižničnega gradiva iz ostalih OOK in seveda tudi iz njihovega fonda. Sistemski administrator iz KIPP je sodeloval pri načrtovanju računalniške mreže in pri postavitvi in zagonu novih računalnikov. Ta pomoč je bila tudi zaradi premajhnega števila zaposlenih v naši knjižnici vee kat dobrodosla. Vključeni smo tudi v projekta Dobre knjige in Bralna značka za odrasle, ce omenim leta dva.

KIP Ptuj je za naše uporabnike brezplačno omogočila tudi uporabo baz podatkov ter dostop do povečanega in zahtevnejšega izbora gradiva. Skupaj smo načrtovali (izvedla pa je KIPP) nabor osebnosti z ormoskega, ki si zaslužijo vključitev v biografski leksikon Spodnjepodravci.si.

V okviru digitalizacije domoznanskega gradiva smo le to načrtovali skupaj z KIPP, vse postopke, potrebne za vključitev v Digitalno knjižnico Slovenije pa je izvedla KIPP.

Naj dodamo se, da smo takoj ob uvedbi brezplačne medknjižnične izposoje na območju sklenili s KIPP dogovor, zadeva vse od takrat nemoteno poteka.

Odločno nasprotujemo predlogu, po katerem bi Knjižnica Ivana Potrca Ptuj izgubila status osrednje območne knjižnice, podpiramo pa tudi pripombe na strokovna izhodišča, s katerimi nas je KIPP seznanila in jih bo posredovala komisiji. V nobenem primeru ne želimo, da se mreža OOK spreminja.

Zelimo si le, da se nemudoma začnejo aktivnosti za izenačitev razvitosti slovenskih splošnih knjižnic in enako ponudbo knjižničnih storitev uporabnikom vseh kategorij in to povsod po Sloveniji. Odprava taka velikih razlik pri razvitosti knjižnic v osrednji oz. zahodni Sloveniji in SV Sloveniji na drugi strani mora biti poglobitveni cilj prizadevanj Cezarja in tudi Ministrstva za kulturo. Oboji bi morali vsekakor kdaj pa kdaj priti tudi na teren in v živo spoznati, se srečati s problemi, ki jih imamo knjižnice na »obrobju«.

Lep pozdrav!

From: Jelka Gazvoda [<mailto:jelka.gazvoda@mklj.si>]
Sent: Friday, June 9, 2017 8:18 AM
Subject: Pripombe k Izhodiščem

Mestna občina
Ljubljana

mestna
knjižnica
Ljubljana

Mestna knjižnica Ljubljana

Kersnikova ulica 2, 1000 Ljubljana, Slovenija, Tel.: +386 1 308 50 00, www.mklj.si

Številka:

Datum: 6.6.2017

Narodna in univerzitetna knjižnica

Center za razvoj knjižnic

Turjaška 1

1000 Ljubljana

Gospa Milena Bon in

delovna skupina za pripravo sprememb izvajanja posebnih nalog OOK

Zadeva: PRIPOMBE K DOKUMENTU STROKOVNA IZHODIŠČA ZA SPREMEMBE IZVAJANJA POSEBNIH NALOG OOK

Spoštovani,

V nadaljevanju vam pošiljamo stališča in pripombe vodstva in strokovnega kolegija Mestne knjižnice Ljubljana K dokumentu Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK (v nadaljnjem besedilu: dokument).

Na začetku izražamo obžalovanje, da nismo bili uradno seznanjeni z izhodišči in strokovnimi odločitvami delovne skupine že prej, ko bi se dalo z argumenti še vplivati na končno besedilo. Način dela, pri katerem se dokument pripravi v naprej brez iskanja soglasja glavnih nosilcev odgovornosti (direktorjev OOK) za predvidene rešitve in so šele post festum možne pripombe, namreč ne omogoča, da bi se na podlagi kasnejših pripomb konceptualno bistveno spremenil, kar pa je v tem primeru nujno. Zaradi nestrinjanja direktorjev OOK, da NUK pripravi poseben strateški načrt za OOK, je namreč nastal ta dokument, ki ni niti strateški načrt niti strokovna podlaga za spremembe dejavnosti OOK.

Pripombe vam posredujemo s ciljem, da jih proučite in vključite v dokument ali pripravite novega ter da nam za pripombe, ki jih ne boste upoštevali, pojasnite, zakaj jih niste (ta zahteva prisotnih direktorjev OOK je bila izražena že na predstavitvenem sestanku v NUK).

1. Temeljna stališča, v katerih se mnenje MKL razlikuje od izraženega v dokumentu, so:

- Za različno razvitost knjižnične mreže v Sloveniji ni kriv sistem OOK, ampak tiste občine, ki preslabo in v neskladju s knjižnično zakonodajo financirajo knjižnice, tudi nekatere OOK. Slednje so zato prisiljene z državnimi sredstvi Ministrstva za kulturo, ki naj bi omogočala izvajanje nalog OOK, pokrivati tudi dejavnosti in stroške nekaterih delovnih mest, ki bi jih morale financirati občine. Zato posledično ne morejo kakovostno izvajati nalog območnosti.
- Knjižničnih območij ni ustrezno spreminjati le na podlagi števila prebivalcev in knjižnic na posameznem območju, ampak je potrebno upoštevati tudi druge kriterije, zlasti:
 - velikost posameznega območja OOK in gravitacijo prebivalstva,
 - število zaposlenih v OOK za izvajanje rednih nalog (kot osrednja knjižnica),
 - kaj bi združitev dveh območij v eno pozitivnega (in negativnega) prinesla.
 - nadaljnji razvoj lokalne samouprave v RS.
- V dokumentu predlagano »projektno in programsko« financiranje ni izvedljivo, saj za javne zavode po veljavni zakonodaji ni možno, poleg tega ne omogoča dolgoročnega delovanja javne službe.
- Neobstoj političnih pokrajin v Sloveniji za OOK ni bistvena slabost, saj sredstev ob njihovi uveljavitvi ne bi bilo nič več kot sedaj, obstajala pa bi nevarnost, da bi pokrajine razvrščale finance drugam v kulturo, ne nujno območnim knjižnicam.
- Nasprotujemo formiranju agencije za knjižnice kot neke nove institucije, ker ni potrebna. Razvoj knjižnic tudi v prihodnje lahko usmerja NUK (Cezar), če to želi in je pri tem pripravljen na pozitiven dialog s strokovnimi stališči ter razvojnimi usmeritvami v OOK.

2. Pripombe k posameznim poglavjem in točkam dokumenta

K Poglavju 2

Dokument na začetku (Točka 2) prikazuje organizacijske rešitve za lokalno samoupravo in regijske knjižnice v drugih državah, zato bi bilo smiselno, da se njegovi pripravjalci najprej opredelijo do tega, katere rešitve v tujini se jim zdijo zanimive za morebitno uvedbo v Sloveniji in argumentirajo, zakaj. S tem bi že na začetku odprli pozitivno naravnano razpravo o primerjalnih izhodiščih, potrebnih za morebitno spremembo zakonodaje, kjer bi vsi deležniki lahko povedali, katere od ureditev v drugih državah so sprejemljive in katere ne. Če dokument ne vsebuje nobene opredelitve glede prikazanih rešitev iz tujine, je ta vsebina v njem nepotrebna.

V tem poglavju je primerjalno prikazana tudi organizacija knjižnične dejavnosti v RS, pri čemer je očitno, da je njena razvitost lahko celo boljša kot v primerjanih državah (povzeta je po Strategiji slovenskih splošnih knjižnic 2013-20). Ugotovljene so številne pozitivne značilnosti našega knjižničnega sistema. Vendar DS zavzame stališče, da so iz Strategije razvidne slabosti prevladujoče in zato določajo tudi cilje nadaljnjega razvoja. Tako se že v naprej odloči prezreti dosedanje uspehe sistema območnosti in pripraviti »izhodišča za spremembe«, kot da bi s celotno območnostjo začenjali znova.

V zaključku tega poglavja se dokument ne ukvarja več s primerjanjem organizacije dejavnosti med državami, ampak s politično organiziranostjo oz. neorganiziranostjo naše države na lokalnem nivoju. V nadaljevanju preusmeri pozornost k možnostim drugačnih oblik povezovanja v regijah in tudi med knjižnicami. Ker niso oblikovane regije, DS meni, da:

- je ovirano izvajanje posebnih nalog OOK,
- se nekatere knjižnice ne čutijo del območja,
- ni možno graditi območnih domoznanskih zbirk.

»Krivda« za bistvene slabosti delovanja OOK, kakor ga vidijo člani delovne skupine, je torej preložena kar na državo.

Na splošno ocenjujemo, da to poglavje v dokumentu, čeprav je bilo vanj vložena veliko dela, ne prispeva veliko k postavljenemu cilju, torej napredku delovanja OOK.

K Poglavju 3

V tem poglavju se dokument oblikuje v »strateški« načrt, kljub večkrat izraženemu mnenju OOK, ki nasprotujejo posebni strategiji za področje območnosti. Vsaka OOK namreč deluje v svojem lokalnem (regionalnem) okolju, ta pa so si med sabo različna in imajo različne potrebe. Zato je dovolj skupna zakonodaja (zakon in pravilnik) ter skupna strategija splošnih knjižnic, medtem ko si posamezne OOK svoje strategije izvajanja območnih nalog razvijejo same glede na potrebe in možnosti OK na svojih območjih. Vemo tudi, da so posamezne OOK že razvile določene posebne projekte, po katerih se razlikujejo od drugih in jih želijo razvijati tudi v naprej, in to tudi na nacionalnem nivoju.

Zato je tudi vprašanje, kako oblikovati skupno vizijo in poslanstvo OOK. V kolikor bi želeli oboje vključiti v spremembo zakonodaje, navajamo naslednji pripombi:

- Osnutek vizije je predolg in presplošen. Odsvetujemo uporabo 1. osebe množine, bolje je vizijo napisati v 3.os. ednine (Osrednja območna knjižnica je....).
- Ne strinjamo se s 1. stavkom osnutka poslanstva (ker obravnava OOK le kot posrednika med NUK in knjižnicami na območju in je v tem smislu v nasprotju s preostalim besedilom poslanstva, pa tudi z dejanskim stanjem v dejavnosti).

K Točki 3.2

Predlogi strateških usmeritev izvajanja posebnih nalog OOK

Menimo, da navedene strateške usmeritve to v resnici niso in kot dokaz za to trditev navajamo naslednje pripombe k ciljem:

- Posodobiti naloge:
 - Tri vrste nalog, ki jih predlaga delovna skupina, ne pomenijo nove strateške usmeritve, ampak ohranjanje sedanjih nalog OOK, kar je posredno lahko dokaz za to, da zakonodaje ni potrebno bistveno spreminjati;
- Uveljaviti učinkovito programsko in projektno financiranje razvojnih programov OOK:
 - V osnovi nezdržljivo z veljavno zakonodajo, ki financira naloge OOK na podlagi t.i. neposrednega poziva;
 - Stabilnejše financiranje projektov, ki so v interesu več območij:
 - Menimo, da so projekti, ki so v interesu več območij, že sedaj stabilno financirani (na neposredni poziv!), vprašanje pa je, ali so ustrezno financirani (ali je sredstev zanje dovolj);
 - Zmanjševanje razlik v storitvah za uporabnike med območji preko nacionalnih projektov:
 - Problema razlik v storitvah oz. v razvitosti ni mogoče rešiti na nivoju OOK, ampak le na nivoju celotnega sistema splošnih knjižnic – tako mreže kot Cobissa, ustreznega nakupa gradiva, zaposlovanja, odprtosti itd.... Razlike v storitvah za uporabnike se bodo zmanjšale, ko se bosta »poenotila« vsaj financiranje in strokovno znanje zaposlenih;
 - Oblikovanje in razvoj storitev z namenom specializacije in centralizacije...:
 - To je že realizirano, posamezne OOK imajo posamezne specializirane storitve, ki so centralizirane za ves sistem (glej tudi zgoraj). V nadaljevanju bo prišlo do novih projektov na podobne načine kot doslej;
- Bolje povezati območja in deležnike v sistemu:
 - Menimo, da se OOK-jem ni treba posebej povezovati pri izvajanju nalog OOK, saj jim njihovo izvedbo določa že zakonodaja. Pri skupnih projektih se že povezujejo in se bodo tudi v prihodnje, saj jih pri tem vodi skupni interes. Ne deluje pa dobro povezava s koordinacijo v NUK in tudi ta dokument ne ponuja rešitev za to težavo. Preveč »oddaljeni« deležnik brez zanimivih zamisli za prihodnost je tudi ministrstvo za kulturo. Vendar slednje velja za vse splošne knjižnice, ne le za OOK.

K točki 3.2.1

Oblikovanje območne knjižnične zbirke in dostop do gradiva

- Predlagamo, da se fizična območna zbirka gradi samo z obveznim izvodom, pa še tu naj bo možna selekcija same knjižnice po določenem času. Glede na to, da na vsebino obveznega izvoda ne moremo vplivati in tudi, ker je število novih naslovov na letnem nivoju majhno, ni potrebe po oblikovanju skupnega dokumenta za politiko nabave »območnega« gradiva;
- Potreben pa je dogovor o skupni nabavi elektronskih baz podatkov in dogovor o njihovi vsebini (torej, katere e-zbirke publikacij in/ali podatkov v splošnih knjižnicah uporabniki zares potrebujejo);
- Strinjamo se s predlogom, da se za nabavo e-podatkovnih zbirk izvede enotno javno naročilo, vendar predlagamo, da ga namesto MK po dogovoru izvede ena od OOK, ki bi se lahko v nadaljevanju specializirala za skupna javna naročila za več knjižnic (ne nujno samo za OOK-je).
- Strinjamo se z ugotovitvami delovne skupine glede neustreznih kriterijev za ugotavljanje primerne obsega delovanja OOK-jev.

Predlogi DS:

- Podpiramo rešitev, da se združita prva in četrta naloga OOK.
- Podpiramo rešitev, da OOK izberejo e-podatkovne zbirke za skupni nakup. Ministrstvo naj nima vpliva na naslove zbirk, ki jih financira, zato zahteva po zagotovitvi triletnega financiranja nima smisla. MK mora imeti stalno zagotovljen določen obseg sredstev za nakup skupnih e-zbirk (v vsakoletnem proračunu).
- Nasprotujemo oblikovanju posebnih strateških dokumentov in smernic za gradnjo območnih zbirk gradiva, dokler le-te temeljijo samo na obveznem izvodu.
- Nasprotujemo širitvi brezplačne medknjižnične izposoje iz vseh OOK v vse knjižnice v Sloveniji. Menimo, da bi bil tak sistem predrag in bi izčrpal sredstva s postavke MK za potrebe financiranja nalog OOK. Osnovni sistem MI v Sloveniji deluje tako kot povsod po svetu, s plačevanjem dejanskih stroškov, sama izposoja pa je brezplačna, zato ni potrebe, da bi to spreminjali. Smisel skupne MI na območju je samo v dostopnosti gradiva, potrebnega za študij ali raziskovanje iz OOK v OK istega območja.

K točki 3.2.2

Razvojno in strokovno sodelovanje knjižnic na območju

- Nasprotujemo uvedbi nove strokovne službe izven sedanjega Centra za razvoj knjižnic pri NUK. Obstoječi center naj redefinira svoje naloge (po potrebi tudi v zakonu) glede sodelovanja s splošnimi knjižnicami in v dogovoru z njimi. Ker šolske knjižnice niso več del knjižnične javne službe, naj se Cezar preneha ukvarjati z njimi (tudi v primeru dodatnega plačila, saj s tem dodatno obremeni že tako minimalno kadrovske zasedbo).
- Nasprotujemo ideji in dikciji »strategije« v zvezi s strokovno pomočjo oz. svetovalno dejavnostjo OOK v povezavi z NUK. Gre za predlog prisilnega povezovanja za vsako ceno in na vseh področjih, kar po našem prepričanju omejuje in celo preprečuje inovativnost in razvoj, hkrati pa sili knjižnice v izvedbo vsebin, ki jih ne potrebujejo ali pa nimajo možnosti za njihovo realizacijo. Podpiramo pa ideje o izmenjavi dobrih praks (vendar ne obvezno), izobraževalne programe (vse več OOK-jev in tudi OK-jev izvaja strokovna posvetovanja na različne teme in tako brez prisile dosegajo povezovanje in skupno izobraževanje).
- Predlagamo, da se raziskovalna dejavnost kot podlaga razvojne dejavnosti preseli iz Cezarja v Raziskovalni oddelek NUK.

K točki 3.2.3

Tehnološki razvoj in storitve knjižnic v digitalnem okolju

- Podpiramo predloge iz te točke, opozarjamo pa na morebitno izgradnjo prevelikega števila raznih portalov za potrebe samih knjižnic – ker lahko to glede na dejansko korist posameznega portala dodatno oz. preveč obremeni obstoječe kadrovske vire.

K točki 3.2.4

Koordinacija domoznanske dejavnosti

- Podpiramo razvoj partnerskega sodelovanja na področju domoznanstva med OK in OOK in izvedbo skupnih projektov na področju domoznanstva.
- Menimo, da sta koordinacija in promocija izvajanja domoznanske dejavnosti na območju za OOK zelo zahtevni zaradi različnih pogojev v lokalnih skupnostih. To področje mora določneje urediti zakon, predvsem pa določiti, da morajo občine financirati izvajanje domoznanstva OOK-jem, če se odločijo, da jim bodo le-ti gradili domoznanske zbirke in opravljali domoznanske naloge.
- Menimo, da je bibliografski sistem knjižnic v Sloveniji domena in obveznost NUK, zato je vse v povezavi z bibliografsko obdelavo domoznanskega gradiva, normativno kontrolo in slovensko bibliografijo stvar NUK in del nalog nacionalne knjižnice. Glede tega podpiramo mnenje delovne skupine o nalogah NUK na področju domoznanstva. Zagotovo pa je aktivno sodelovanje med vsemi OOK in NUK na tem področju nujno.

K točkam 3.3 – 3.5

Mreža območnih knjižnic

- Menimo, da je pred eventualno spremembo mreže OOK (vključno s številom in prerazporeditvijo OK na posameznih območjih) treba definirati razloge zanjo tako, da bodo prepričali tako politiko kot strokovne delavce in prebivalce. Število prebivalcev posameznega območja ali število v območje vključenih osrednjih knjižnic nista zadostna razloga za spremembo mreže, prav tako niso relevantni površina območja, število občin in število krajevnih knjižnic. Nasprotujemo tudi premeščanju obstoječih delovnih mest koordinatorjev iz ene OOK v drugo.
- Kriteriji za morebitne prihodnje spremembe mreže OOK bi lahko bili vsaj še:
 - Strokovna moč oz. število strokovnih delavcev v predvideni OOK;
 - Lokacija, prostorski pogoji in odprtost predvidene OOK;
 - Siceršnje sodelovanje lokalnih oblasti in prebivalcev na predvidenem območju (npr. tudi druge skupne javne službe);
 - gravitacija in prevladujoča dnevna mobilnost prebivalcev (šole, delovna mesta, upravne službe) in zaradi tega večja neposredna uporaba storitev OOK,
 - obseg dela na področju dejavnosti OOK.
 - Pri tem bi lahko manjkajočih 10 delovnih mest koordinatorjev (financer MK) zapolnili glede na dejavnosti posamezne OOK in ne avtomatično.
- Kolegij MKL se ni opredelil o večji ali manjši primernosti nobene izmed možnih variant mreže OOK.
- Izrecno nasprotujemo ideji, da bi celotna knjižnica, ki je hkrati tudi območna, izvajala naloge OOK, zakon namreč določa le 4 naloge, v bodoče naj bi jih tri, in to MK tudi financira, pa še to ne v dovolj velikem obsegu. V smislu javne uporabe zbirke in storitev OOK ni nobenih omejitev (knjižnico lahko uporablja kdorkoli), nikakor pa ni mogoče vseh projektov knjižnice, ki jih financirajo samo ustanovitelj in soustanovitelji ter pogodbeni partnerji te knjižnice, izvajati tudi za druge, ki ne prispevajo nobenih sredstev. Ta zamisel kaže na nerazumevanje ekonomskih zakonitosti, v katerih deluje vsaka knjižnica, na strani delovne skupine.
- Prav tako ni mogoče ob že zasedenih delovnih mestih koordinatorjev OOK, da bi spreminjali pogoje za zaposlitev.
- Morda bi lahko razmislili o predlogu, da bi vse knjižnice območja skupaj financirale delovno mesto skupnega informatika, menimo, da bi bilo mogoče pridobiti soglasja občin za to.
- Menimo, da se kadri v svetovalni službi OOK lahko izobražujejo tudi drugje, ne le v NUK.

K točki 3.6

Predlog sprememb organiziranosti knjižničnega sistema in povezovanje

- Nasprotujemo predlogu, da bi bilo treba okrepiti ter tesneje povezovati financerje, knjižnice in uporabnike oz. je potrebno jasno opredeliti, kaj naj bi to povezovanje vključevalo. Že zdaj namreč občine preveč neposredno posegajo v vsebino dejavnosti zavodov, in v lokalni samoupravi se že veliko govori o ukinitvi samostojnosti JZ kot pravnih oseb). V splošnih knjižnicah pa si želimo tako strokovne kot poslovne avtonomije, kar edino zagotavlja naš razvoj in nas ne podreja vsakokratnim političnim opcijam.

- Podpiramo idejo, da se naloge NUK v zvezi z OOK vnesejo v zakon in njen ustanovni akt.
- Izrecno nasprotujemo zamisli, da bi ustanovili novo telo oz. službo ali agencijo za razvoj splošnih knjižnic izven NUK.
- Podpiramo uveljavitev stalnega spremljanja in vrednotenja izvajanja nalog OOK ter financiranje v skladu s tem.
- Že prej smo navedli, da ne podpiramo delovanja celotne knjižnice kot OOK.
- Nasprotujemo mnenju, da bi minister za kulturo dajal mnenje k imenovanju direktorja OOK, ker država ni ustanovitelj knjižnice in ker ni realno pričakovati, da bi ministrstvo dajalo »le« mnenje ob dejstvu, da soglasje daje občina.

K točki 3.6.1

Vzpostavitev strokovne službe za razvoj splošnih knjižnic

- Ker je MKL aktivno sodelovala pri pripravi strategije splošnih knjižnic 2013-20, lahko rečemo, da navedbe v strategiji glede potrebe po posebni strokovni službi za razvoj splošnih knjižnic niso bile mišljene kot ustanovitev novega telesa, ampak le kot preureditev funkcij sedanjega Cezarja.
- Ne strinjamo se, da bi bile naloge v nekaterih alinejah stvar centra za razvoj splošnih knjižnic, npr. alineje 1 (NUK, razisk. oddelek), 3 (MK), 7 (MK), 8 (same OOK), 10 (ne le služba, tudi drugi izvajalci, npr. Izobr. center NUK, MKL), 11 (same OOK).

K točki 3.6.2

Strokovni nadzor, spremljanje in vrednotenje

- Strokovni nadzor ni zadeva OOK, ampak Ministrstva za kulturo.
- Priprava mnenja NUK o izpolnjevanju pogojev za izvajanje javne službe NE vključuje mnenja o izvajanju nalog OOK, to je potrebno pripraviti posebej, samo za konkretne naloge OOK.

K točki 3.6.3

Predlogi terminoloških sprememb

- Nasprotujemo uvedbi pojmov »knjižnična regija« in »regijska knjižnica«, dokler ne pride do uvedbe pokrajin v RS. Takrat se lahko ob doseženem soglasju v stroki uveljavi npr. pojem »pokrajinska knjižnica«. Prav tako nasprotujemo preimenovanju knjižnic, ker bi to vplivalo tudi na subjekte in okoliščine zunaj knjižnic ter povzročalo nepotrebne dodatne stroške.

K Prilogi 6

- Pravilnik o OOK: potrebno je pripraviti novo verzijo dopolnitev in sprememb pravilnika.

Lepo pozdravljeni,

mag. Jelka Gazvoda

direktorica

From: Dragica Turjak [<mailto:dragica.turjak@mb.sik.si>]
Sent: Friday, June 9, 2017 9:20 PM
Subject: Pripombe

V Mariboru, 9.6.2017

Spoštovana
 Milena Bon
 Narodna in univerzitetna knjižnica
 Turjaška 1
 1000 Ljubljana

ZADEVA: Pripombe na dokument *Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK*

Dokument je obravnaval kolegij Mariborske knjižnice, pripombe je oblikovala skupina v sestavi vodja razvoja, koordinatorka OOK in direktorica.

Splošne ugotovitve:

Skupina za pripravo dokumenta *Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK* (dalje: dokument) je v dokumentu zapisala, da je bilo njeno vodilo **vzpostavitev učinkovitega razvojnega segmenta knjižničnega sistema, ki bo usmerjal razvoj knjižnic v dobrobit uporabnikov**, in da naj bi predlog prinesel spremembe v ureditvi knjižničnega sistema, **ki bi okrepile njegov razvojni segment** ter s tem učinkovitost in strokovnost njegovega delovanja in organiziranosti. Hkrati navajajo, da skupina ni imela mandata za določanje nove mreže OOK oziroma določanja novih območij, pa vseeno to poglavje obsega tri četrtine dokumenta. Zato je razumljivo, da je bilo v javnih razpravah prav to področje neupravičeno deležno pretirane pozornosti, namesto da bi se fokusirali na vsebino dela in na razmislek, kako se kar najbolje organizirati tudi v smislu povezovanja, sodelovanja in partnerstva, kar bi moralo biti v viziji in poslanstvu OOK najpomembnejši motiv. Tudi razmislek o potrebnosti centralne koordinacije, svetovalne službe, ki bi usmerjala razvoj splošnega knjižničarstva v prihodnje je v dokumentu premalo poudarjen in definiran.

Predlog nove vizije in poslanstva:

V sedaj veljavnem poslanstvu in viziji (na naslovu <http://www.nuk.uni-lj.si/nuk/ook-o-nas>) je naveden **tim OOK** (direktorji in koordinatorji OOK), ki je definiran kot **»strateško, svetovalno in strokovno telo za področje splošnih knjižnic«**, ki **»sooblikuje politiko razvoja splošnega knjižničarstva v Sloveniji...«**.

V predlogih nove vizije in poslanstva tim OOK ni več omenjen. Pojmi vizija in poslanstvo so pomešani, besedilo je preobsežno, nejasno, nerazumljivo, ne ve se, komu je namenjeno: OK-jem, javnosti, končnim uporabnikom? Sploh pa je napačna dikcija, da knjižnice »smo, delamo,

skrbimo...« Knjižnice nismo MI. Mi smo knjižničarji, knjižnice pa SO knjižnice. In vizija je nekaj, kar želimo doseči, poslanstvo pa to, kar zdaj živimo.

Vizijo in poslanstvo je treba narediti iz izhodišča, torej, komu je namenjeno. Takšno besedilo, kot je zdaj, je slabše od veljavnega.

S predlaganim besedilom je poleg tega osrednjim območnim knjižnicam pripisana le še izvedbena funkcija, medtem ko je funkcija strateškega načrtovanja in politike razvoja splošnih knjižnic prenesena na službo za razvoj splošnih knjižnic (... čeprav »delovna skupina ... nima pristojnosti za pripravo modela omenjene nove službe ...« (dokument, str. 72)).

Spremembe vsebine nalog OOK:

Predlog sprememb pri vsebini nalog OOK izhaja iz tega, kar se je v letih delovanja in izvajanja nalog OOK izkazalo kot realno in zatečeno stanje. Iz prvotnih svetovalnih nalog prehajamo v sodelovanje in partnerstvo med OOK in OOK z OK.

- Pri drugi nalogi se strinjamo z razdelitvijo na raziskovalno, razvojno, svetovalno dejavnost in usposabljanje, se pa zdi, da je namen OOK-je »podrediti« novi službi za razvoj splošnih knjižnic (dokument, str. 42: »OOK nudi strokovno pomoč OK na območju, pri čemer svoje delovanje usklajuje s smernicami in navodili službe za razvoj splošnih knjižnic.«)
- Tretja naloga *Tehnološki razvoj in storitve knjižnic v digitalnem okolju* je definirana na novo. Predvideva tudi »zagotavljanje kadrovskega resursov« in »vzpostavitev koordinacije na nacionalnem nivoju« (dokument, str. 43), vendar ne predvideva dodatnih delovnih mest niti dodatnega financiranja v ta namen. Za OOK to pomeni le dodatno delo za že tako obremenjene IT strokovnjake. Je pa to zelo potrebna naloga, tudi direktorji OK jo izpostavljajo kot najpomembnejšo.
- Tudi pri četrti nalogi (domoznansko) se obseg nalog poveča, iz prejšnjega »**Koordinacija zbiranja**, obdelave in hranjenja domoznanskega **gradiva**« v »Koordinacijo domoznanske **dejavnosti**«, kar zajema tudi organizacijo, izvedbo in promocijo dogodkov, partnersko sodelovanje in svetovanje OOK-ja OK-jem, izvajanje projektov digitalizacije in celo »OOK vodi evidenco vseh knjižničnih zbirk na območju, v katerih se nahaja kulturna dediščina...« (dokument, str. 45), kar je **naloga, ki jo Pravidnik o OOK v 15. členu sedaj nalaga NUK-u**. Seveda niso predvideni dodatni kadri niti dodatno financiranje.
- Več pozornosti bi bilo treba nameniti **povezovanju OOK in OK pri izvajanju projektov**, ki so v interesu več knjižnic ali vseh območij. Že doslej so se profilirali projekti, ki jih dobro obvladujejo posamezni OOK, so se zanje specializirali, in so zanimivi za vse. Smiselno bi bilo nadaljevati predvsem v to smer in morda profilirati tudi naloge, ki se kažejo kot zelo potrebne in nanje opozarjajo tudi OK (IT, izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje...). V dokumentu se sicer poudarja strokovno sodelovanje, veliko preveč pa je še vedno v ospredju svetovanje.

Spremembe organiziranosti knjižničnega sistema in povezovanja:

Pri »usmeritvah za boljše delovanje in organiziranost sistema« (dokument, str. 71-72) so nekatere navedbe vprašljive, npr. sprememba zakonskih in podzakonskih podlag za obstoječo koordinacijo OOK v NUK/CeZaR; uveljavitev strokovnega spremljanja in vrednotenja izvajanja posebnih nalog OOK; uskladitev programov OOK s koordinacijo izvajanja posebnih nalog OOK pri NUK. Vse to so stvari, ki bi jih »koordinacija izvajanja posebnih nalog OOK pri NUK« že lahko izvajala, saj ima na voljo ustrezne podatke. Tudi bi se že lahko lotila spremembe pravnih podlag, če je bila za to potreba.

Vprašljiva je tudi zahteva, da bi naj k imenovanju direktorja OOK mnenje podalo ministrstvo (politika).

Strokovna služba za razvoj knjižnic:

Strategija splošnih knjižnic ne govori nujno o potrebi po ustanovitvi novega telesa, zaznala je pa potrebo po *»redefiniciji organizacije in izvajanja posebnih nalog osrednjih območnih knjižnic... in... redefiniciji strokovne službe za enotno spremljanje, usmerjanje in razvoj sistema splošnih knjižnic.«* To pa lahko pomeni tudi preureditev funkcij sedanjega Cezarja. Potrebno je dobro premisliti predvidene naloge (dokument str. 73), saj bi nekatere sodile pod okrilje Ministrstva za kulturo (npr. priprava strateških usmeritev za razvoj splošnih knjižnic) ali pod okrilje samih OOK....

Med nalogami nove službe (dokument, str. 73) se pojavljajo pretežno teoretične naloge oz. naloge, ki bi jih naj v okviru koordinacije izvajanja posebnih nalog OOK že zdaj izvajal NUK oz. CeZaR. Tem nalogam manjka predvsem prenos v prakso. Kot je razumeti, je namen te službe centralizacija strateških odločitev in razvoja slovenskih splošnih knjižnic.

Nadzor in vrednotenje:

Pojasnilo v dokumentu na str. 74 je kontradiktorno: po eni strani trdi, da so zakonske podlage v redu, po drugi strani pa, da je potrebno sistemsko vzpostaviti spremljanje in vrednotenje rezultatov dela? **Ali letna poročila o izvajanju posebnih nalog OOK (in polletne izjave na ministrstvo) ne omogočajo spremljanja rezultatov dela?**

Terminološke spremembe: menimo, da ne pridejo v poštev, saj sprememba ene besede (območje -> regija) za sabo potegne preveč sprememb in stroškov -

Sprememba mreže OOK:

To poglavje sicer prinaša neke ugotovitve, vendar je o vsem skupaj nesmiselno razpravljati, saj sploh ni bilo predmet dela skupine, poleg tega swot analiza prinaša do konca negativne ugotovitve. Vse variante združevanja so neprimerne, ker ne zagotavljajo enakomernjšega razvoja knjižničarstva na celotnem območju Slovenije, celo nasprotno, posegajo prav na najbolj nerazvita območja, kar bi dodatno hendikepiralo osrednje in območne knjižnice. Tudi gravitacijski logiki prebivalcev ne sledijo, in še cela vrsta drugih argumentov absolutno govori proti takim razmislekom.

Velikost območja (=št. prebivalcev) in št. OK-jev na območju nista odločilna faktorja za *»izenačitev pogojev dostopnosti knjižničnih storitev«* na območju (dokument, str. 56), na to veliko bolj vpliva financiranje in odnos lokalnih skupnosti do knjižnic. Tudi se ne moremo strinjati, da s tem, ko ukinemo tradicionalne pokrajine (Koroška, Prekmurje), *»krepimo funkcionalnost mreže OOK«* in da bo knjižnici, ki bo po združitvi obdržala status OOK, zaradi velikosti omogočeno *»širše poznavanje problematike delovanja OOK in OK«*; kvečjemu bo nasprotno (obe sedanji OOK (Koroška, Prekmurje) imata stike z zamejci, timu OOK dajeta pogled na stvari z obrobja...).

Prav tako ne *»dosežemo večje finančno in tudi kadrovske uravnoteženosti med OOK...«*. Če predpostavimo, da je porazdelitev sredstev, ki jih zagotavlja ministrstvo, bila doslej približno 10% vseh sredstev na vsak OOK, so torej 4 OOK (SV Slovenije in Koroške) doslej prejele približno 40% vseh sredstev. Po združitvi bi iz 4 OOK-jev nastala 2, skupaj pa 8 OOK-jev. Če bodo sredstva tudi v bodoče razdeljena približno enakomerno, in če predpostavimo, da bo posamezna OOK prejela 1/8 sredstev, bosta torej dve novonastali OOK prejeli 2/8 oz. 25% vseh razpoložljivih sredstev. To je znižanje sredstev skoraj za polovico, kar je v bistvenem **nasprotju s ciljem**

enakomernega razvoja knjižničarstva v celi Sloveniji. Na področju Slovenskih Goric in Prlekije je po PAM največ črnih lis – manjkajočih knjižnic; tu bi torej morali krajevne knjižnice ustanavljati in ne ukinjati območja.

Kar se tiče števila strokovnih delavcev v OOK glede na velikost knjižničnih območij, je celotno preračunavanje malo »na silo«. V skladu s Pravilnikom o OOK (19. čl.) bi naj OOK imela »vsaj tri strokovne delavce z najmanj univerzitetno izobrazbo in ustreznimi izkušnjami«. Za leto 2017 imamo v okviru OOK financirana 2 EPZ, vendar največ do 60.000 EUR, kar seveda **realno ni dovolj za 2 plači za strokovne delavce z zahtevami po pravilniku**, kar pomeni, da sedaj **realno nista financirani 2 ustrezni delovni mesti**. Pri vseh variantah preračunov števila strokovnih delavcev je skupno število vseh predvidenih delavcev 20 (in ne 30 za 10 OOK ali 24 za 8 OOK), kar pomeni, da zadostno število strokovnih delavcev ne bo financirano v nobenem primeru in bodo sedanji delavci le še bolj obremenjeni.

Tudi predviden način izvajanja nalog OOK je nejasen: »je potrebno vzpostaviti takšen sistem, v katerem bo celotna OOK vključena v izvajanje nalog« (dokument, str. 70) . Ali bi to pomenilo, da bi zaposleni v OK-jih kadarkoli npr. poklicati kateregakoli zaposlenega v OOK-ju in od njega zahtevati pomoč? Bodo npr. IT strokovnjaki potem delali za vse knjižnice na območju? Verjetno ni bilo mišljeno tako, vendar način učinkovitega izvajanja posebnih nalog OOK v dokumentu ni dovolj pojasnjen.

Nadalje, eden od pogojev za koordinatorja je, da mora publicirati. Ali niso bolj pomembne lastnosti koordinatorja **organizacijske sposobnosti in timsko delo**? Če bi se druga naloga izvajala, kot je predvideno (raziskave, razvoj ...), bodo koordinatorji tako v vsakem primeru morali pisati in objavljati.

V tem trenutku **se nehalno ukvarjati z idejami o spremembi mreže OOK** in počakajmo državo, da najprej uredi regionalno zakonodajo.

Pripravile:

Anka Rogina

Mag. Barbara Kovář

Dragica Turjak

From: Irena [<mailto:irena.skvarc@gkfb.si>]

Sent: Monday, June 12, 2017 2:19 PM

Subject: RE: STRATEŠKE USMERITVE IZVAJANJA POSEBNIH NALOG OOK_ javna razprava

Številka:

Datum: 9. junij 2017

Narodna in univerzitetna knjižnica
Center za razvoj knjižnic, Milena Bon
Turjaška 1, Ljubljana

Zadeva: Mnenje in pripombe Goriške knjižnice o vsebini dokumenta STROKOVNA IZHODIŠČA ZA SPREMEMBE IZVAJANJA POSEBNIH NALOG OOK (NUK, 2017)

Spoštovani,

Pošiljamo mnenje in pripombe Goriške knjižnice o vsebini dokumenta **STROKOVNA IZHODIŠČA ZA SPREMEMBE IZVAJANJA POSEBNIH NALOG OOK (NUK, 2017)**. Dokument je obravnaval kolegij Goriške knjižnice, mnenje pa je pripravila skupina v sestavi: koordinatrici območnih nalog Polonca Kavčič in Saša Vidmar ter direktorica Irena Škvarč.

Menimo, da je delovna skupina svoje delo dobro opravila. Posegla je na različna področja in proučila možnosti za spremembe, ki so v skoraj 15-letnem delovanju območnosti že kar nujno potrebne.

Ob tem pa bi radi izpostavili:

- Z letom 2016 je Ministrstvo za kulturo uvedlo nov poziv za izvajanje programa dejavnosti splošne knjižnice za podporo razvoju knjižnične dejavnosti na obmejnih območjih in ga namenilo petim osrednjim območnim knjižnicam. Predlagamo, da se to nalogo priključi območnosti, in sicer v obliki »projekta«, ki ga izvaja 5 OOK. Tako kot nekatere knjižnice prejemajo dodatna sredstva za izvajanje dodatnih nalog (npr. Celje – Kamra, Nova Gorica in Koper – dobreknjige.si) imamo lahko dodano tudi to nalogo. Delo območnosti in obmejnosti se namreč medsebojno močno prepletata, zato menimo, da je ta pripojitev smiselna.
- Vzpostavitev strokovne službe za razvoj (splošnih) knjižnic – je to nadomestilo Cezarja ali bi poleg Cezarja imeli še to službo? Strinjamo se z ohranitvijo Cezarja, pri čemer naj se točno definira njihov odnos, naloge in dolžnosti, sodelovanje v odnosu do splošnih knjižnic. Pričakujemo aktivnejšo vlogo s strani Cezar-ja (NUK), npr. pri: obveščanju o razpisih in kandidiranju za pridobivanje dodatnih sredstev; prikazovanju podatkov, ki

jih knjižnice zbiramo, na uporabniku prijazen način (primer Finska: <http://visualisointi.kirjastot.fi/tilastot/index-en.html>).

- Poslanstvo in vizijo OOK mora pripraviti tim OOK (direktorji in koordinatorji OOK ter koordinator NUK). Opažamo pa tudi, da v predlogih nove vizije in poslanstva tim OOK ni več omenjen.
- Pri izvajanju območnih nalog pogrešamo jasna navodila, ki bi veliko pripomogla k lažjemu in enotnejšemu delu.
- Podpiramo predlagane terminološke spremembe: »osrednja območna knjižnica« v »regijska knjižnica«, obenem pa se nam zdi nepotrebna uporaba termina »osrednja knjižnica« (za vse splošne knjižnice). Dovolj sta termina: »knjižnica« (ali splošna knjižnica) in »regijska knjižnica«.
- Podpiramo tudi predlog, da MK poda mnenje k imenovanju direktorja.

Ad 3.2.1 Zagotavljanje povečan in zahtevnejši izbor knjižničnega gradiva in informacij: OBLIKOVANJE OBMOČNE KNJIŽNIČNE ZBIRKE IN DOSTOP DO GRADIVA / Predlogi delovne skupine za spremembe (str. 38):

Podpiramo združitev prve in četrte naloge obstoječega Pravilnika, pri čemer izpostavljamo sledeče:

- Smo proti zmanjševanju obveznega izvoda.
- Za izvajanje naloge *Usmerjanje izločenega knjižničnega gradiva s svojega območja* potrebujemo vsi, OOK-ji in OK-ji, **jasna navodila** (kako delo v okviru te naloge teče), ki morajo biti zapisana in pripravljena v obliki dokumenta.
- Prosimo za obrazložitev druge alineje znotraj predlogov delovne skupine za spremembe: *Delovna skupina predlaga, da se postopki tudi avtomatizirajo in se tako racionalizira delo pri odpisu v celotnem knjižničnem sistemu.*

Ad 3.2.2 Nuditi strokovno pomoč vsem knjižnicam s svojega območja: RAZVOJNO IN STROKOVNO SODELOVANJE KNJIŽNIC NA OBMOČJU

Vsekakor je pri tej nalogi »sodelovanje« primernejši izraz kot »pomoč«. Tu je najbolj viden razkorak med korelacijama NUK – OOK in OOK – OK. Delo se močno razlikuje in ob upoštevanju želja in potreb vseh strani, je delo OOKjev zelo obsežno in večkrat nerazumljeno (problem različni vidiki gledanja na izvajanje nalog OOK s strani OK in NUK).

Menimo, da bi morale biti podane definicije nalog in dolžnosti OK, OOK in NUK ter medsebojne povezave in zadolžitve.

Zadolžitve s strani NUK (analize in raziskave) naj bodo premišljene in prilagojene dejanskim potrebam okolja.

Ad 3.2.3 Tehnološki razvoj in storitve knjižnic v digitalnem okolju

Če govorimo o »ključnem razvojnem elementu knjižničarstva« in če gre za razvojno prioriteto v okviru izvajanja posebnih nalog OOK, je za izvajanje te naloge zagotovo potreben usposobljen kader, ki se bo ukvarjal samo s tehnološkim razvojem, tehnološko infrastrukturo in storitvami knjižnic v digitalnem okolju. Prav zato je to lahko samostojna naloga le v

primeru, da je financirano tudi za izvajanje te naloge ustrezno delovno mesto. V nasprotnem primeru te naloge ne podpiramo kot samostojne naloge.

Ad 3.3 Mreža osrednjih območnih knjižnic

Obstoječa knjižnična mreža ustreza, zato menimo, da spremembe na tem področju niso potrebne. Menimo namreč, da je bila obstoječa mreža vzpostavljena premišljeno upoštevajoč specifične posameznih področij in jo je zato nesmiselno rušiti.

Variante naj se umaknejo iz dokumenta. Veliko bolj pomembna je namreč vsebina – izvajanje nalog osrednje območne knjižnice, da se bodo neenakosti v delovanju območij zmanjšale.

Dokument predvideva spremembe in prikazuje tudi nekoliko drugačen pogled na območnost. Iz tega sklepamo, da bosta ob sprejetju dokumenta spremenjena (aktualizirana) tudi obrazca za pripravo poziva in poročanje.

Koordinatorji OOK imajo zelo širok vpogled v delovanje slovenskih splošnih knjižnic in tudi izkušnja z delom v komisiji za knjižnično dejavnost pripomore k temu. Predlagamo, da se v to komisijo imenuje vsakič drugega predstavnika iz vrst koordinatorjev.

Pripravile:

Irena Škvarč, direktorica Goriške knjižnice Franceta Bevka

Saša Vidmar in Polonca Kavčič, koordinatorici območnih nalog OOK

From: Draga Ropic [<mailto:dropic4@gmail.com>]

Sent: Sunday, June 11, 2017 11:12 AM

Subject: Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK

Knjižnica Ksaverja Meška

Ronkova 4

2380 Slovenj Gradec

Slovenj Gradec, 9. 6. 2017

Narodna in univerzitetna knjižnica

Milena Bon

Turjaška 1

1000 Ljubljana

Mnenja in pripombe Knjižnice Ksaverja Meška Slovenj Gradec na Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK (NUK, 2017)

Na sestanku s strokovnimi sodelavkami naše knjižnice smo proučili predloge na strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK in menimo, da je glede spreminjanja knjižničnih območij potrebno upoštevati še mnogo drugih dejavnikov in kriterijev, kot so: velikost območja, značilnost in potrebe prebivalstva, število zaposlenih v OK za opravljanje specifično določenih nalog v zvezi z območnostjo itd in ne le in predvsem števila prebivalstva in knjižnic na posameznem območju.

Nepotrebno in nesmiselno se nam zdi formiranje »neke nove institucije – agencije za knjižnice«, saj lahko to odlično, strokovno in s pozitivnim dialogom med centralno in ostalimi knjižnicami opravlja NUK. Na trenutke se zazdi, da se v strateškem načrtu izgubi nit, ki bi morala slediti osnovni strategiji območnosti, namreč, da vsaka OOK deluje v svojem lokalnem okolju, ki je specifično, posebno in vzpostavlja in uresničuje različne potrebe. O le teh vedo največ same OK in že se je izkazalo, da razvijajo in odlično izvajajo nekatere projekte in mislimo, da bi bil enoten zakon in opredelitev nalog zadosten temelj, ki bi bdel nad izvajanjem nalog posameznih OK, ki bi nadaljevale in seveda tudi izboljševale svojo dejavnost, naloge in zaveze, nikakor se nam ne zdi smiselno ukinjanje in združevanje OK v večja območja, saj to prej pomeni korak nazaj kot naprej.

Smiselni se nam zdijo predlogi, ki želijo uveljaviti programsko in projektno financiranje razvojnih programov OOK, ki so v interesu vseh območij in države, z namenom, da se zmanjšujejo razlike v storitvah med območji ter utrdijo specializacijo in centralizacijo na posameznih strokovnih področjih izvajanja posebnih nalog OOK ter boljšo povezanost območij in vseh sodelujočih. Prav tako vidimo v plus združitvev 1. in 4. naloge, saj sta le ti povezani s ciljem po oblikovanju OK in dostopu do gradiva (oddaljeni dostop do e-virov, brezplačna MKI za študijsko gradivo...), glede samega nakupa podatkovnih zbirk pa se nam zdi pravšnja izbira nabora le teh in nabava pri istem odjemniku, saj omogoča ugodnejše pogoje pri nakupu, članom, uporabnikom knjižnic pa omogoča enakopraven dostop do informacij.

Glede same mreže je že iz podanih predlogov v strokovnih izhodiščih za reorganizacijo mreže razvidno, da je dosti slabosti in dvomov, zato smo mnenja, da ni smiselno vzpostavljati nove mreže pokrajin, še preden bodo le te zares vzpostavljene s strani države.

Za Osrednjo Koroško knjižnico bi predlagana reorganizacija - po obeh variantah (k Celjskemu ali Mariborskemu) pomenila ukinitvev območnosti oz. zdužitev v drugo območje, kar predstavlja in pomeni zastoj v razvoju ne le KOK temveč tudi ostalih koroških splošnih knjižnic. Manj sredstev, manj kadra (ukinitvev 2 delovnih mest) ogroža dobro prakso, uspešno sodelovanje in koordiniranje osrednjih knjižnic območja koroških občin kot smo to vzpostavili v zadnjih štirinajstih letih. Za splošne knjižnice koroških občin je opravljanje vseh štirih nalog, ki jih določa območnost ključnega pomena; digitalizacija gradiva, vnosi prispevkov na portal Kamra, domoznanska dejavnost...vse to je namreč zaradi kadrovske osiromašenosti v ostalih knjižnicah območja precej podhranjeno, tako da so razni skupni projekti ter izmenjave izkušenj in dobrih praks res zlata vredni za koroško območje, ki tudi gospodarsko gledano sodi med najmanj razvita področja v državi. Koordinacija in izvajanje domoznanske dejavnosti na območju sta za OOK zelo zahtevni zaradi različnih pogojev delovanja v lokalnih skupnostih. Na Koroškem večino tega dela, dejavnosti in obdelavo domoznanskega gradiva opravi OK Ravne, sledi Slovenj Gradec, medtem ko sta Dravograd in Radlje ob Dravi kadrovske opustošeni do te mere, da se domoznanstvu zavezujeta komaj kaj. Bilo bi potrebno zakonsko določiti finančne obveznosti občin, v kolikor se le te odločijo, da bodo gradile domoznansko zbirko in izvajale domoznansko dejavnost.

Z ukinitvijo bi bila ogrožena tudi brezplačna medknjižnična izposoja med knjižnicami območja - v primeru ukinitve bi bilo potrebno poiskati rešitve o tovrstni praksi med drugimi OOK, saj sicer ne bi bila prizadeta le KOK, ampak vse knjižnice območja in s tem njih uporabniki.

Zgrešeno se nam zdi, da bi bil razlog in kriterij združevanja oz. ukinjanja območnosti velikost oziroma majhnost območja, kajti prav majhnost, odrinjenost in manjša razvitost vzhodnega dela države so več kot zadosten razlog za njeno ohranitev, saj morda le na ta način lahko dosegamo primerljive rezultate in z njimi zadovoljujemo potrebe uporabnikov, ki si zaslužijo najboljše, ne glede na okolje in regijo v kateri živijo in delujejo.

Ne strinjamo se torej z nobeno predlagano varianto spremembe mreže.

Prav tako ne podpiramo delovanja celotne knjižnice kot OOK, tudi ne mnenja, da bi minister za kulturo podajal mnenje o imenovanju direktorja OOK, saj soglasja dajejo občine, nesmiselna se nam zdi tudi uvedba pojma knjižnična regija, kot tudi nekaterih drugih novih terminov, še bolj pa preimenovanja knjižnic, samo dodatni stroški nastajajo ob tem, raje ta denar namenimo za res potrebne zadeve.

Prisrčen pozdrav!

v. d. direktorice: Draga Ropič

From: Andreja Videc [<mailto:andreja.videc@knjiznica-celje.si>]
Sent: Monday, June 12, 2017 2:41 PM
Subject: Pripombe in mnenje Osrednje knjižnice Celje

DATUM 10. 6. 2017

Mnenje in pripombe na dokument Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK

V Osrednji knjižnici Celje vidimo potrebo, da se po skoraj štirinajstih letih sistem osrednjih območnih knjižnic optimizira in reorganizira. Sodobne splošne knjižnice se z izzivi novih tehnologij, storitev in potreb srečujemo na vsakem koraku, zato se je potrebno z njimi soočiti pogumno in preudarno. Kot je razvidno iz dokumenta, sta se obseg in vsebina posameznih posebnih nalog v obdobju od uveljavitve Pravilnika o osrednjih območnih knjižnicah precej spremenila, zato je potrebno naloge prevetriti in posodobiti.

Glede prve naloge - Oblikovanje območne knjižnične zbirke in dostop do gradiva pozdravljamo združitev obstoječe prve in četrte naloge ter poudarek na naročanju podatkovnih zbirk, ki edine lahko zagotovijo najširšo in enakopravno dostopnost. Prav tako podpiramo idejo širjenja brezplačne medknjižnične izposoje.

Glede predvidene druge in tretje naloge Razvojno in strokovno sodelovanje med knjižnicami na območju ter Tehnološki razvoj in storitve knjižnic v digitalnem okolju, smo menja, da je v bodoče potrebno naloge naravnati tako, da bodo omogočale razvoj kompetenc zaposlenih v knjižnicah, ki se soočajo z izzivi novih tehnologij in novimi storitvami, zato obseg obeh nalog podpiramo.

Prav tako podpiramo vsebino in obseg naloge Koordinacija domoznanske dejavnosti.

Osrednja knjižnica Celje izvaja posebne naloge osrednje območne knjižnice za največ osrednjih knjižnic (11) in ima največje število prebivalcev širšega območja (cca. 238.000 prebivalcev). Iz realizacije programov preteklih let je razvidno, da so elementi prve naloge (cene podatkovnih zbirk, število medknjižničnih izposoj) odvisni od števila potencialnih uporabnikov območja. Prav tako je obseg elementov ostalih nalog (izdelava analiz, razvoj skupnih knjižničnih storitev, mentorstvo, svetovanje, koordinacija različnih projektov...) obsežnejša pri osrednjih območnih knjižnicah z več osrednjimi knjižnicami na svojem območju, zato se s trditvami s predstavitve dokumenta, da vseh deset osrednjih območnih knjižnic izvaja iste naloge v enakem obsegu, nikakor ne moremo strinjati. Ob dejstvu, da vseh deset OOK izhaja iz nekdanjih študijskih knjižnic in da so knjižnice nenaklonjene racionalizaciji in zmanjševanju števila OOK menimo, da bi moral nov pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah upoštevati razlike med območji in večjim območjem priznati večji obseg dela in s tem tudi več kadra, ob tem da bi morala imeti vsaka OOK vsaj 1 EPZ za izvajanje posebnih nalog OOK.

Nov pravilnik naj tudi ustrezneje definira koordinacijo posebnih nalog OOK na nacionalnem nivoju, bodisi v okviru strokovne službe za razvoj splošnih knjižnic, bodisi kako drugače.

Kar se tiče preimenovanja iz območja OOK v knjižnično regijo imamo v Osrednji knjižnici Celje pomisleke. Menimo, da bi bila sprememba poimenovanja bolj smiselna, če bi Slovenija dejansko dobila pokrajine, oziroma regije, tako pa po našem mnenju lahko obstoječe poimenovanje ostane.

S spoštovanjem!

Direktorica

MAG. POLONA RIFELJ, l.r

From: Urška Lobnikar Paunović [<mailto:Urška@knjiznica-krsko.si>]

Sent: Monday, June 12, 2017 4:26 PM

Subject: Predlogi za dopolnitev Strokovnih izhodišč za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK

PREDLOGI ZA DOPOLNITEV DOKUMENTA STROKOVNA IZHODIŠČA ZA SPREMEMBE IZVAJANJA POSEBNIH NALOG OOK (v nadaljevanju Strokovna izhodišča),

ki ga je pripravila delovna skupina v sestavi Milena Bon, Polona Brenčič, Vesna Horžen, Matej Jazbinšek, mag. Aleš Klemen, Artur Lipovž, Luana Malec, Andreja Videc in dr. Gorazd Vodeb:

- 1) Druga posebna naloga OOK je nuditi strokovno pomoč vsem knjižnicam na območju. Poleg vsega naštetega bi moralo biti v dokumentu **poudarjeno**, da OOK nudi pomoč na področju informacijske tehnologije. Predvsem gre za spremljanje novosti na IKT področju, svetovanje pri vzdrževanju računalniške opreme in nakupu le-te, pri arhiviranju v knjižnici in zunaj nje, razvoju lokalnih portalov, izobraževanje zaposlenih na tem področju in podobno.
- 2) V okviru druge posebne naloge OOK nudenje strokovne pomoči bi bilo potrebno dodati, da OOK nudi svetovanje na področju iskanja in prijave na projekte (državni, regionalni ali EU razpisi). S tem bi knjižnice pridobile dodaten denar za razvoj **novih** storitev za uporabnike. Nikakor to ne sme postati pridobivanje sredstev za redno financiranje, gre samo za vir financiranja, ki bi knjižnicam omogočal tehnološki in vsebinski razvoj novih storitev.
- 3) V okviru tretje posebne naloge OOK, tj. koordinacije zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva, se strinjam, da kriterij prirasta domoznanskega gradiva, po katerem se določa število zaposlenih strokovnih delavcev za opravljanje dejavnosti domoznanske zbirke, ni ustrezen. Upoštevati je namreč treba še številne druge naloge, ki jih strokovni delavec opravlja v domoznanski dejavnosti. (Povzeto po Pripombe na dokument *strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK, ki so jih pripravile Marija Hribar, mag. Damijana Hrabar, Marina Hrs, Jožica Štendler, mag. Milanka Trušnovec*).

Domoznanska dejavnost je določena že kar v nekaj dokumentih. Potrebno bi bilo težiti k temu, da se udejanji vse, kar je doslej zapisano za izvajanje domoznanske dejavnosti v splošnih knjižnicah. Domoznanska dejavnost je tista, ki jo knjižnica izvaja v svojem okolju za svoje okolje in prav po domoznanski dejavnosti je vsaka splošna knjižnica posebna.

V alineji, kjer je zapisano : «OOK načrtuje in koordinira domoznansko dejavnost na svojem območju v skladu z dogovorjenimi strokovnimi izhodišči na nacionalnem nivoju». Pomembno je, da se domoznanska dejavnost na območju načrtuje z OK-ji, ne da so OK-ji vključeni šele pri promociji. Predlagam, da se zapiše: «OOK načrtuje in koordinira domoznansko dejavnost **v sodelovanju z OK (dodati)** na svojem območju v skladu z dogovorjenimi strokovnimi izhodišči na nacionalnem nivoju»

Prevzem obdelave gradiv ter promocija domoznanske dejavnosti mora potekati v dogovoru z posameznimi OK-ji in to ne sme postati pravilo na nacionalnem ali celotnem regionalnem nivoju, saj kot je ugotovljeno že v samem dokumentu Strokovna izhodišča (str. 43), nekatere OK izvajajo domoznansko dejavnost na višjem nivoju kot OOK. Vsekakor pa zbiranje in hranjenje domoznanskega gradiva mora ostati domena vsake splošne knjižnice.

4) Vzpostavitev strokovne službe za razvoj (splošnih) knjižnic

Sama podpiram idejo o službi, ki bi skrbela za skupen razvoj splošnih knjižnic. Mogoče pa je potrebno razmisliti o tem, ali bi to nalogo lahko opravljala katera že obstoječa (okrepljena) služba ali pa bi veljalo razmisliti o ideji »izobraževalnih / učnih / specializirani razvojnih centrov« v okviru že obstoječe knjižnične mreže, kjer bi ena knjižnica skrbela za razvoj določene storitve na nacionalnem nivoju (po sistemu razvoja portalov dobreknjige.si ali Kamra ali razvoja Učnega centra MKL).

Urška Lobnikar Paunović, Valvasorjeva knjižnica Krško

From: Eva Kodrič-Dačić
Sent: Monday, June 12, 2017 5:13 PM
Subject: kritika_smernice_EKD.docx

Pomisleki ob branju dokumenta Strokovna izhodišča za spremembe izvajanje posebnih nalog osrednjih območnih knjižnic

Eva Kodrič-Dačić

Osrednje območne knjižnice izstopajo v slovenskem knjižničnem sistemu po številu analiz, poročil in predstavitev izvajanja njihovih štirih (sic!) posebnih nalog, načrtovanj njihove prihodnje dejavnosti, po potrebah po smernicah in navodilih ter ne nazadnje po številu in glasnosti kritik, ki jih na ostale subjekte knjižnične mreže naslavljajo njeni akterji. Osrednje območne knjižnice so kronično nezadovoljne s koordinacijsko vlogo NUK in s financiranjem Ministrstva za kulturo, Center za razvoj knjižnic je nezadovoljen s svojimi pristojnostmi v tem sistemu in z nezadostno finančno (beri kadrovska) podporo za izvajanje nalog povezanih s koordinacijo OOK. Še najmanj smo do zdaj o uspešnosti uvajanja osrednjih območnih knjižnic slišali s strani osrednjih knjižnic.

Priča smo ponavljanju stereotipnih mnenj in posploševanjem, ki so pogosto v nasprotju z kvantitativnimi kazalci, predstavljenimi v statističnih meritvah ter s poročili o delu osrednjih območnih knjižnic.

Pričakovati je bilo, da bo delovna skupina, ki je pripravljala izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog na osnovi podatkov in analiz rezultatov v zadnjih 14 letih, ločila zrno od plev in postregla z realno sliko učinkovitosti razvoja splošnih knjižnic v okviru območja. Delovno gradivo sicer odpira in celo predlaga rešitve določenih problemov (nova razdelitev knjižničnih območij), v celoti pa prinaša le površen in mestoma tudi nerazumljiv pregled stanja, brez konceptualnega razmisleka o organizaciji mreže splošnih knjižnic in mestu, ki ga v njej zavzemajo posamezni akterji.

V dokumentu pogrešam predvsem kritičen razmislek o poslanstvu osrednjih območnih knjižnic, analizo normativnih aktov, ki urejajo izvajanje osrednjih območnih knjižnic, poročilo o tem, kako uspešne so posamezne osrednje območne knjižnice pri izvajanju vsake od štirih posebnih nalog in seveda analizo uspešnosti koordinacije izvajanja posebnih nalog OOK, ki jo izvaja NUK.

1. Poslanstvo osrednjih območnih knjižnic

Osrednje območne knjižnice so se znašle v predlogu Zakona o knjižničarstvu leta 2000 brez poprejšnje strokovne obravnave. Ministrstvo za kulturo v gradivu, ki ga je predložilo Državnemu zboru v obravnavo, ni navedlo podrobnejših utemeljitev uvajanja osrednjih območnih knjižnic v knjižnični sistem.

Med skopimi pojasnili lahko zasledimo, da naj bi med občinskimi javnimi knjižnicami in nacionalno knjižnico vzpostavili »pokrajinske knjižnice«, ki naj bi imele večji in zahtevnejši izbor gradiva, povezovalle svoje območje in nudile strokovna pomoč drugim javnim knjižnicam. Ker pokrajine še niso bile ustanovljene, bodo to nalogo prevzele osrednje območne knjižnice. Država naj bi v soglasju z občinami določila kot osrednje območne knjižnice tiste javne knjižnice, ki bi glede na zgodovinski razvoj in aktualne potrebe lahko opravljale te dodatne naloge. To naj bi bile knjižnice, ki so se razvile iz nekdanjih študijskih knjižnic. In ker v Sloveniji ni (bilo) pokrajin, je financiranje teh nalog prevzela država. Predlog Zakona ni več vključeval matičnih knjižnic, pač pa je izpostavljajal, da so naloge matičnih knjižnic ohranjene. Domoznanska dejavnost, ki je na novo postala obvezna naloga splošnih knjižnic, pa je ena od temeljnih nalog študijskih knjižnic.

V oceni finančnih posledic predlaganega Zakona o knjižničarstvu obseg sredstev za uvedbo OOK ni nobenih izračunov, le omemba, da ob odsotnosti pokrajin stroške njihovega delovanja nosi država.

Posebne naloge osrednjih območnih knjižnic si moramo razlagati tudi v kontekstu izvajanja knjižnične javne službe, saj je bil cilj zakona zagotoviti usklajen razvoj javnih knjižnic na celotnem območju Slovenije. Vsakemu državljanu mora biti ne glede na to, v katerem delu Slovenije živi, zagotovljena dostopnost do knjižničnega informacijskega gradiva. Splošno dostopnost zagotavljajo splošne (takrat še javne) knjižnice, zato morajo biti enakomerno razvite in povezane. Javne oblasti (občina, država), tako piše v spremnem gradivu k predlogu Zakona, bodo morale knjižnicam, ki so pod povprečjem, ustrezno povečati sredstva in tako zagotoviti vsaj povprečno dostopnost knjižničnega gradiva za svoje občane. Zato bo sredstva prispevala tudi država.

Osrednje območne knjižnice naj bi torej z izvajanjem štirih posebnih nalog (zagotavljanja povečanega obsega gradiva, svetovanja vsem knjižnicam na območju, s koordinacijo zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva, koordinacijo izločanja gradiva z območja) prevzele dejavnost nekdanje matične knjižnice (svetovanje, usmerjanje izločenega knjižničnega gradiva) oziroma študijske knjižnice (povečan obseg gradiva in koordinacija domoznanskega gradiva). Zakon ni formaliziral razmerij oziroma hierarhije med osrednjimi območnimi knjižnicami in osrednjimi knjižnicami območij, prav tako v to povezavo ni vključil nacionalne knjižnice. Ta je sicer ohranila večino nalog nekdanje republiške matične knjižnice, ne pa njihovih pristojnosti (obvezno posredovanje podatkov matični knjižnici, pravico neposrednega pregleda dela knjižnice). Odrešena pa je bila neposrednega svetovanja oziroma pomoči drugim knjižnicam, ki naj bi bilo od leta 2001 naloga osrednjih območnih knjižnic.

Od 10 osrednjih območnih knjižnic, ki so bile imenovane po sprejetju Zakona, je bilo osem bivših študijskih knjižnic; Mariborska knjižnica te tradicije ni imela, prav tako ne območna knjižnica v Ljubljani, ki je nekaj teh karakteristik pridobila šele z vključitvijo Slovanske knjižnice po združitvi ljubljanskih splošnih knjižnic.

2. Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah

Pravilnik, ki je leta 2003 podrobneje določil naloge osrednjih območnih knjižnic, je neskladen z Zakonom in močno presega zakonska izhodišča. Akt je napisan ohlapno in namesto da bi preciziral naloge osrednjih območnih knjižnic in relacije z osrednjimi knjižnicami v sistemu, odpira nove naloge in uvaja nove subjekte (nacionalno knjižnico):

1. Nacionalni knjižnici je naložil vrsto nalog na področju usmerjanja dela svetovalnih služb v območnih knjižnicah ter na področju domoznanske dejavnosti. Pri tem nacionalni knjižnici ni dal nobenih formalnih pristojnosti (na primer možnost pregleda nad delom OOK oziroma obvezno pošiljanje poročil o izvajanju posebnih nalog OOK), niti ni predpisal (števila) dodatnih delavcev, ki bi te nove naloge izvajali.
2. Močno je razširil obseg nalog oziroma pristojnosti OOK. Nalogo strokovne pomoči vsem knjižnicam na območju je razširil na vse vrste aktivnosti, tudi preko meja knjižničarske stroke: od izbora projektov, ki se izvajajo na posameznem območju, mentorstva za knjižnične delavce začetnike in študente bibliotekarstva, do analiz potreb po informacijski tehnologiji in celo usklajevanja in načrtovanja vzdrževanja računalniških sistemov v splošnih knjižnicah na svojem območju. Na področju koordinacije zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva uvaja pravilnik novo področje in sicer nalaga nacionalni knjižnici strokovno koordinacijo domoznanske dejavnosti.
3. Za izvajanje koordinacijskih nalog v OOK naj bi Ministrstvo za kulturo zagotovilo 3 delavce, medtem ko zaposlenih za koordinacijo teh nalog na nacionalnem nivoju Pravilnik ne omenja.

Povsem je prezrto osnovno načelo Zakona o izenačitvi knjižničnih storitev na vsem območju Slovenije.

Nekatere od določb Pravilnika o osrednjih območnih knjižnicah so v obliki minimalnih vrednosti določene tudi v Pravilniku o minimalnih pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe. Kvantificiran je obseg prirasta (14 enot na 1000 prebivalcev, kar vključuje tudi obvezni izvod) in število delavcev za izvajanje posebnih nalog: 3 delavci za »področje katalogizacije in posredovanja informacij, svetovanja pri organizaciji knjižnične mreže, načrtovanja in usklajevanja računalniškega sistema ter koordinacije domoznanske dejavnosti in izločanja gradiva«.

Poleg tega uživajo osrednje območne knjižnice tudi privilegij obveznega izvoda publikacij (Zakon o obveznem izvodu publikacij), ki so publicirane iz javnih sredstev, za obdelavo katerih naj jim Ministrstvo za kulturo zagotavlja tudi posebna sredstva (glej zgornji odstavek).

3. Izvajanje posebnih nalog

Analiza izvajanja posebnih nalog je pomanjkljiva. V nadaljevanju problematiziram le prvo nalogo in izpostavljam vprašanja, ki v analizi niso bila niti postavljena in še manj razrešena:

Če izhajamo iz osnovnega cilja Zakona, knjižnične javne službe, ki bo vsem prebivalcem Slovenije omogočala dostop do primerljivih knjižničnih storitev, potem je težko opravičiti povečan obseg knjižničnega gradiva, ki ga Ministrstvo za kulturo zagotavlja OOK iz naslova povečane knjižnične zbirke.

Osrednje območne knjižnice so locirane v slovenskih mestih z (naj)večjim številom prebivalcev. Zaradi srednjih šol, visokošolskih zavodov ter koncentracije delovnih mest na njihovem področju se soočajo z dnevno migracijo, zato je pričakovati, da so dnevni migranti iz drugih občin (torej iz gravitacijskega območja, ki naj bi bilo obenem tudi knjižnično območje) uporabniki in člani (osrednje območne) knjižnice. Zato se zdi smiselno, da država zagotavlja dodatna sredstva za potencialne uporabnike iz drugih občin. Vendar pa podatki kažejo (Strokovna, str. 34), da je delež članov širšega območja v obdobju 2010-2015 v povprečju predstavljal le 2,3 % vseh članov OOK, medtem ko je bil delež izposojenih enot s strani članov iz širšega območja knjižnice 8,5 %. Pri obeh kazalcih, dosegajo posamezne knjižnice zelo različne vrednosti. Ker je s Pravilnikom predpisani prag 20 %, se seveda lahko sprašujemo o upravičenosti sredstev, ki jih OOKjem, ki tega normativa ne dosegajo, v ta namen zagotavlja država. Obenem je na mestu vprašanje, zakaj država ne zagotavlja dodatnih sredstev vsem splošnim knjižnicam, katerih uporabniki in člani prihajajo iz drugih občin?

Nerazumljiva je tudi interpretacija višine sredstev (Strokovna, str. 32), kjer se Ministrstvu za kulturo očita zmanjšanje sredstev za nakup gradiva, obenem pa nam preglednica (Preglednica 2) na isti strani razkriva, da je predpisani prirast gradiva iz naslova prve posebne naloge leta 2010 močno presevalo 8 OOK, medtem ko je normativ leta 2015 še vedno presevalo 5 OOK, ob tem, da so OOK iz sredstev Ministrstva za kulturo zagotavljale še podatkovne zbirke.

Državno financiranje bi bilo mogoče opravičiti z jasnimi navodili glede dostopnosti določenih vrst gradiva (na primer referenčno gradivo ali obvezen nakup publikacij, ki jih subvencionirata JAK ali ARRS). Vendar 3. člen Pravilnika, ki naj bi določal vsebino območne zbirke, navaja popolnoma splošne zahteve in še to napačno: namesto vsebinskih področij, kot obljublja napovedni stavek, v alinejah navaja predvsem vrste gradiva. S tem pušča osrednjim območnim knjižnicam popolnoma proste roke.

Obvezi izvod publikacij, ki ga prejemajo OOK, je njihov privilegij. Predstavlja obremenitev za založnike in ga je nemogoče opravičiti z načelom dostopnosti gradiva: gre za kakovostne publikacije, ki bi jih tudi sicer morala imeti vsaka splošna knjižnica, knjižnice imajo možnost (brezplačne) medbibliotečne izposoje, v Mariboru in v Ljubljani je vsa založniška produkcija na voljo v NUK in v UKM.

Če torej sklenem: sredstva za povečan obseg gradiva naj dobijo OOK sorazmerno z deležem članov (izposoj) iz širšega območja. Še ustrežnejše je zagotavljanje dostopa do elektronskih virov za vse člane knjižnic, kar pa je mogoče izvajati na nacionalnem nivoju in mimo OOK.

Sedanje financiranje povečanega obsega zbirke, se glede na podatke, ki jih prinaša študija, kaže kot subvencija velikim knjižnicam, saj imajo od tega korist predvsem prebivalci ožjega območja OOK.

4. Koordinacija posebnih nalog OOK

Konec preteklega leta so kulminirala nesoglasja med koordinacijo posebnih nalog OOK oziroma Centrom za razvoj knjižnic in direktorji OOK. Povod za to je bil načrt dela v letu 2017 in (netransparentno) delo delovne skupine za pripravo Strokovnih izhodišč za spremembe izvajanja posebnih nalog.

Koordinacija izvajanja posebnih nalog OOK se na nacionalnem nivoju po prepričanju Centra za razvoj knjižnic izvaja v skladu z zakonskimi določili in v soglasju z OOK (kar dokazujejo tudi poročila o delu), medtem ko so direktorji OOK mnenja, da je koordinacija na nacionalnem nivoju neustrezna.

Delovna skupina ni poskušala oceniti uspešnosti koordinacije na nacionalnem nivoju, niti upravičenosti kritik s strani direktorjev OOK. S tem je bila zamujena priložnost, da bi rešili akuten problem in možnost vzpostavitve nekonfliktnih relacij med subjekti. Pač pa je delovna skupina odprla problematiko razvojne službe za splošne knjižnice, temo, ki gotovo presega okvire te delovne skupine.

5. Zaključek

Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK (2017) ne morejo služiti za podlago strategiji razvoja osrednjih območnih knjižnic, saj je opravljena analiza stanja nezadostna, problematika pa ni obdelana celostno:

Aktualna ureditev mreže OOK je problematična že na nivoju konceptualnih rešitev. Osrednja območna knjižnica s svojimi nalogami ni zrastle iz dejanskih zmožnosti in potreb knjižničnega sistema. V slovenski regionalni delitvi manjka administrativna enota – pokrajina, ki bi OOK osmišljala in financirala. Ob odsotnosti pokrajine tudi ni izkazan nacionalni interes, ne na področju zakonodaje, ne v praksi. Kako torej OOK prispeva k enakomerni razvitosti mreže splošnih knjižnic v Sloveniji in zagotavljanju enake ravni knjižničnih storitev? Ministrstvo za kulturo bi moralo v skladu z zahtevami javne službe določiti prioritete na področju izvajanja posebnih nalog OOK, ne pa da so le-te prepuščene interesom in vplivni moči posameznih OOK.

Na normativnem nivoju je problematičen Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah, ki v primerjavi z zakonskimi določbami razširja nabor in obseg nalog. Nedefinirane so relacije med subjekti (OK-OOK-NUK) in njihove pristojnosti. Vedno znova se problematizira vloga nacionalnega koordinatorja, ki bi jo bilo treba jasno zakonsko določiti ali pa koordiniranje na nacionalnem nivoju sploh ukiniti.

Na izvedbenem nivoju smo soočeni z izrazito neproporcionalnim sistemom, kjer OOKji pokrivajo območja z eno ali pa z enajstimi osrednjimi knjižnicami, pri čemer so vse OOK upravičene do enakega števila delavcev za koordinacijske naloge. Zato bi bilo smiselno financiranje v skladu z dejanskimi obremenitvami posamezne OOK (kar je Center za razvoj knjižnic prelagal že leta 2007) in v skladu z njihovimi dejanskimi sposobnostmi. Posamezne OOK namreč določenih nalog ne izvajajo ali jih izvajajo slabo: žal se tej problematiki analiza stanja izogne. Sistem je neracionalen, saj bi se določene naloge (na primer koordiniranje zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva, zagotavljanje elektronskih virov) lahko izvajale na enem mestu.

V obstoječem sistemu so OOK privilegirane knjižnice, ki želijo svoj status za vsako ceno ohraniti. Ob izrazito nesorazmerno razviti knjižnični mreži in neenakem nivoju storitev, ki jih glede na statistične podatke zagotavljajo slovenske splošne knjižnice, bi Ministrstvo za kulturo moralo razmisliti o svojih prihodnjih prioritetah.

Literatura

Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK. Ljubljana, 2017.

Društvo bibliotekarjev Pomurja
 Grajska ulica 2
 9000 Murska Sobota

NUKPREJETO

12-06-2016

Murska Sobota, 9. 6. 2017

Narodna in univerzitetna
 knjižnica (CeZaR) Ga. Milena Bon
 Turjaska 1
 1000 Ljubljana

IZJAVA V ZVEZI S »STROKOVNIM IZHODISCI ZA SPREMEMBE IZVAJANJA
 POSEBNIH NALOG OOK«

Spoštovani

Občni zbor Društva bibliotekarjev Pomurja (DBP) dne 19. 5. 2017 se je pod točko »Razno« seznanil z vsebino *Strokovnih izhodisc za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK* in do njih zavzel jasno ter enotno stališče, ki vam ga v nadaljevanju sporočamo. Prisotni člani občnega zbora DBP nasprotujemo reorganizaciji izvajanja območnosti v obstoječi mreži OOK, kakor jo predvideva simulacija v *Strokovnih izhodiscih za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK*, iz dveh ključnih razlogov.

1. Pomurska statistična regija, ki obsega Prekmurje, Prlekijo in del Slovenskih goric, je zgodovinsko, socialno, jezikovno in kulturno specifičen prostor in do ohranjanja ter razvijanja te specifičnosti ima pravico kot vse druge slovenske regije. K ohranjanju in razvijanju te specifičnosti pomembno prispeva Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota, ki na tem področju ne samo da opravlja zakonsko predvidene naloge, temveč tudi poslanstvo, ki ga od nje pričakuje kulturna in strokovna javnost v regiji.

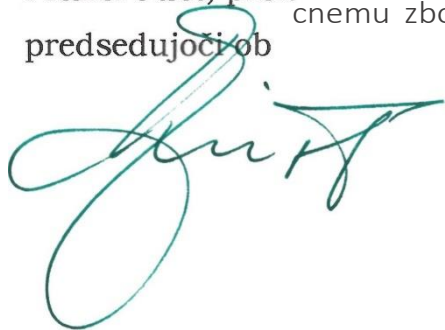
S predlagano reorganizacijo izvajanja območnosti v mreži OOK bi bilo izpolnjevanje teh nalog in poslanstva ogroženo, s tem pa bi regija utrpela nepopravljivo škodo.

- Prav tako Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota izvaja ključne strokovne naloge in kulturno poslanstvo na področju knjižnično-kulturne oskrbe madžarske narodne skupnosti in romske etnicne skupnosti v RS na eni strani ter slovenske narodne skupnosti v Porabju na Madžarskem na drugi strani. S predlagano reorganizacijo izvajanja območnosti je tudi ta oskrba ogrožena in z njo ne bo dosežena raven zadovoljevanja kulturnih potreb in pravic navedenih treh skupnosti.

V zvezi s tem so prisotni na občnem zboru DBP opozorili na finančno nesorazmernost v sistemu financiranja knjižnic, saj »knjižnični evro« v PiSK znaša zaokroženo - 12,9 evra na prebivalca, medtem ko je povprečje v slovenskih OOK 18 evrov. Pridružujemo se vzkliku enega od razpravljalcev na občnem zboru: »Naravno da bibliotekarske strokovne službe vedno znova zaobidejo to alarmantno dejstvo, naj v svojih simulacijah ter razvojnih modelih postavijo izhodišča za enakomeren ter uravnotežen razvoj knjižničarstva s Slovenijo in za dvig ne dosežene ravni izvajanja območnosti, ne pa da s svojimi predlogi to raven znižujejo.«

Upravni odbor DBP se je 8. junija 2017 seznanil s pripombami, ki jih je na *Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK* poslala direktorica PiSK Murska Sobota Jasna Horvat, in jih v celoti podpira.

Franci Just, prof.
predsedujoči ob

Metka Sraka, visja knjižničarka, predsednica DBP
občnemu zboru DBP

Odziv delovne skupine za pripravo strokovnih izhodišč za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK na prejete pripombe v javni razpravi, ki je potekala od 25. 4. do 12. 6. 2017

Program koordinacije NUK za izvajanje posebnih nalog OOK v letu 2015 je vključeval oblikovanje in delovanje delovne skupine za pripravo izhodišč za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK in je bil sprejet na sestanku direktorjev in koordinatorjev OOK na dan 13. 10. 2014 pod točko 2.: »V letu 2015 bo delovna skupina pripravila smernice razvoja za izvajanje osrednjih območnih nalog do leta 2020 na podlagi izvedenih delavnic Strategija OOK do 2020«.

Delovno skupino je s sklepom imenovala ravnateljica NUK, 11. 5. 2015. Naloga članov skupine je bila na podlagi izsledkov raziskave med strokovnimi delavci na temo izvajanja posebnih nalog OOK, poročil o izvajanju posebnih nalog OOK in pregledu tujih praks in sistemov, ter drugih dokumentov pripraviti strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK in ciljev za obdobje do leta 2020. Ker so vsi navedeni dokumenti javno dostopni, skupina rezultatov ni eksplicitno vključila v dokument. Kljub temu da ugotovitve niso izrecno poudarjene v dokumentu, so izsledki navedene raziskave in poročil nanj pomembno vplivali. Skupina je bila pri svojem delu avtonomna.

Delovna skupina je dokument *Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK* posredovala v javno razpravo strokovni javnosti (upravi NUK in vodji CEZAR, Ministrstvu za kulturo, direktorjem vseh splošnih knjižnic, koordinatorjem OOK), pripravila tri predstavitve dokumenta ter strokovno javnost zaprosila za posredovanje pisnih pripomb.

Do izteka roka (12. 6. 2017) so vodji skupine pripombe posredovali:

- 9 OOK (po elektronski pošti)
- 15 OK (po elektronski pošti)
- Društvo bibliotekarjev Pomurja (po navadni pošti)
- vodja Centra za razvoj knjižnic dr. Eva Kodrič Dačić (po elektronski pošti).

Po dogovorjenem roku so prispele še pripombe dveh knjižnic. Delovna skupina je na sestanku 19. 6. 2017 sprejela sklep, da upošteva samo pripombe, ki so prispele v roku, zato se je z njimi seznanila, ni pa jih obravnavala.

Delovna skupina je na sestanku 19. 6. 2017 pregledala prispele pripombe. Skupina je pripombe obravnavala po sklopih oziroma poglavjih dokumenta, in se do njih na ta način opredelila. Pripombe več udeležencev javne razprave, ki se nanašajo na isto problematiko, je povzela v skupnem povzetku.

Delovna skupina je ugotovila, da se številne pripombe ne nanašajo na dokument in obravnavo posebnih nalog OOK – ob pripombah te vrste je tudi označila normativne podlage, ki določajo takšna področja.

Dokument vsebuje pripombe udeležencev javne razprave in odziv delovne skupine nanje. Ta bo skupaj s končnim dokumentom *Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK* posredovan vsem, ki so bili pozvani k sodelovanju v javni razpravi (splošnim knjižnicam, Ministrstvu za kulturo in NUK).

Delovna skupina je na podlagi javne razprave preuredila vrstni red poglavij v dokumentu in s tem poudarila prioriteto tistih, ki so primarna naloga njenega dela. Upoštevala je tudi utemeljene pripombe o napačni rabi nekaterih pojmov.

S tem je delovna skupina zaključila s svojim delom.

Odziv delovne skupine na prejete pripombe

Delovna skupina je na podlagi presoje pripomb in predlogov iz javne razprave ocenila, da so smeri sprememb posebnih nalog v veliki meri podprte.

Pripombe so se nanašale tudi na tematiko, ki ni bila osnovni predmet mandata ali je že normativno urejena na drugačen način.

Pripombe so zbrane po poglavjih dokumenta *Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK*.

2.1 Predlogi sprememb izvajanja posebnih nalog OOK

Pripomba: Optimizacijo procesov nabave in obdelave knjižničnega gradiva« naj se uvrsti med strateške naloge OOK.

Nabava in obdelava knjižničnega gradiva sta izvorni nalogi vseh splošnih knjižnic in nista predmet izvajanja posebnih nalog OOK.

2.1.1 Zagotavljati povečan in zahtevnejši izbor knjižničnega gradiva in informacij:
OBLIKOVANJE OBMOČNE KNJIŽNIČNE ZBIRKE IN DOSTOP DO GRADIVA

Pripomba: Izgradnja območne zbirke

Podana so bila izključujoča mnenja glede potrebnosti območne zbirke, njene sestave in oblikovanja dokumenta za izgradnjo. Razmislek delovne skupine o sodelovanju knjižnic na območju pri oblikovanju območne zbirke je namenjen predvsem optimizaciji uporabe in širše dostopnosti knjižničnega gradiva na območju.

Pripomba: Problematika obveznega izvoda

Obvezni izvod je eden temeljev izgradnje območne zbirke in skupina ne predlaga zmanjševanja depozitarnih organizacij za distribucijo obveznega izvoda.

Pripomba: Širitev brezplačne medknjižnične izposoje iz vseh OOK v vse knjižnice v Sloveniji

Na sestanku direktorjev in koordinatorjev 17. 10. 2016 je bil sprejet naslednji sklep: »Sistem medknjižnične izposoje z izvajalcem EKDIS se nadaljuje tudi v letu 2017, ko se pričnemo dogovarjati tudi v smeri sprememb modela v smislu vzpostavitve dvonivojskega načina zagotavljanja brezplačne MKI (brezplačna MKI na območju in med OOK).«

Delovna skupina podpira širjenje brezplačne MKI za končnega uporabnika na nacionalni nivo, če je zanjo mogoče zagotoviti finančna sredstva.

Pripomba: Usmerjanje odpisanega gradiva

Zaradi optimizacije delovnega procesa odpisovanja gradiva je potrebno v sodelovanju z NUK-om in IZUM-om poenotiti, poenostaviti in avtomatizirati postopke.

2.1.2 Nuditi strokovno pomoč vsem knjižnicam s svojega območja: RAZVOJNO IN STROKOVNO SODELOVANJE KNJIŽNIC NA OBMOČJU

Pripomba: Potreba po strokovnem sodelovanju in ne več svetovanju

Delovna skupina je pri delu posebej poudarila pomen povezovanja splošnih knjižnic znotraj območja, sodelovanja med njimi in spodbujanja razvojnih premikov v korist uporabnikov, kot tudi strokovnega razvojnega sodelovanja med območji in strokovno službo. Skupina meni, da ravno te spremembe vnašajo v sistem proaktivno razvojno sodelovanje in koordinacijo ter izrazito poudarja odgovorno samostojnost.

2.1.3 Tehnološki razvoj in storitve knjižnic v digitalnem okolju

Pripomba: Niso zagotovljena delovna mesta in financiranje naloge

Za usmerjanje razvoja in izvajanje te naloge je potreben strokovno usposobljen kader na nacionalnem nivoju. OOK ne more zagotavljati neposredne IKT podpore v smislu vzdrževanja, upravljanja, nameščanja infrastrukture, ampak je takšna služba potrebna v prvi vrsti v razvojnem smislu.

2.1.4 Koordinirati zbiranje, obdelavo in hranjenje domoznanskega gradiva za svoje območje: KOORDINACIJA DOMOZNANSKE DEJAVNOSTI

Pripomba: Nasprotovanje izvajanja domoznanske dejavnosti za celotno območje

Domoznanstvo je z zakonom določena naloga splošnih knjižnic. Naloga je v dokumentu *Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK* poimenovana Koordinacija domoznanske dejavnosti, s čimer je skupina želela poudariti koordinacijsko vlogo OOK in ne izvajanje domoznanske dejavnosti za območje. Dejavnost se izvaja v partnerskem sodelovanju z OK na celotnem območju. V dokumentu ni nikjer predlagano, da naj bi domoznansko dejavnost na celotnem območju prevzela OOK.

2.2 Predlog nove vizije in poslanstva

Pripomba: Spremembe poslanstva in vizije OOK, odsotnost omembe tima OOK

Besedili vizije in poslanstva sta bili podlaga za pripravo sprememb nalog in predstavljata predlog delovne skupine.

Do tima OOK, kakor tudi do ostalih delovnih skupin (domoznanci, koordinatorji, direktorji, sistemski administratorji) se delovna skupina ni opredelila.

2.4 Mreža osrednjih območnih knjižnic

Pripomba: Nasprotovanje spremembam knjižnične mreže OOK

Delovna skupina je v začetku svojega dela razpravljala o različnih vidikih veljavnega okvira za izvajanje posebnih nalog OOK in presodila, da je obstoječa mreža neenakomerna in neuravnotežena. Glede na dejstvo, da je bil eden izmed ciljev enakomernejši razvoj

splošnih knjižnic predstavlja trenutna mreža OOK odmik od izvornih načel. Ugotovila je, da je mreža, kakršna je, element začasnosti, ki je skozi leta dobil status stalne rešitve.

Delovna skupina je pripravila simulacije sprememb mreže OOK z namenom izboljšanja učinkovitosti sistema, ki so lahko podlaga za prihodnje razmisleke. Glede na pristojnosti je za presojo uporabila osnovni nabor kazalcev. Skupina meni, da s tem ni prekoračila pristojnosti, saj sta obseg in kakovost izvajanja posebnih nalog odvisna tudi od mreže.

O tem, ali bo katero od predstavljenih variant pristojno ministrstvo uvrstilo med podlage, s katerimi bi lahko povečali učinkovitost, povezali knjižnični sistem, okrepili strokovnost skozi usklajeno delovanje, bo odločalo kot financer.

2.5 Simulacija prerazporeditve strokovnih delavcev za izvajanje posebnih nalog OOK

Pripomba: Spremembe glede strokovnih delavcev za izvajanje posebnih nalog

Delovna skupina je v dokumentu opozorila na dejstvo, da niso dosežene določbe 19. člena Pravilnika o OOK, ki za opravljanje nalog OOK določa tri strokovne delavce. Pri predlogu za prerazporeditve strokovnih delavcev je izhajala iz dejstva, da je v tem trenutku število zaposlenih v vseh OOK enako ne glede na število OK na območju, kar pogojuje način in količino dela zaposlenih za izvajanje nalog OOK. Pri oblikovanju predloga je torej izhajala iz obstoječega stanja.

V dokumentu *Svetovalno delo območnih knjižnic: strokovna izhodišča za usmerjanje svetovalnega dela svetovalnih služb v območnih knjižnicah* (2012) je že opredeljena zahtevnost delovnega mesta strokovnih delavcev¹. Skupina pa je zavzela stališče, da bi morali ta dela opravljati delavci z vsaj petletnimi delovnimi izkušnjami in izkazano publicistično dejavnostjo.

Pripomba: Nestrinjanje s predlogom, da bi celotna knjižnica delovala kot OOK

Že ves čas svojega obstoja OOK opredeljujejo svoje poslanstvo, ki ne obsega samo z zakonom določenih nalog, ampak vlogo celotne knjižnice v knjižničnem sistemu. Skupina je mnenja, da naj bo koordinator območnih nalog ena oseba, druge naloge pa naj opravljajo strokovno najbolj pristojni delavci v posamezni OOK.

2.6 Predlog sprememb organiziranosti knjižničnega sistema in povezovanje

Pripomba: Nasprotovanje predlogu, da bi država oz. pristojno ministrstvo podalo mnenje k imenovanju direktorja OOK

V dokumentu je bilo predlagano, da bi Ministrstvo za kulturo podalo mnenje (in ne soglasje) k imenovanju direktorja OOK po analogiji določbe iz 17. člena Zknj-1, ki opredeljuje, da mnenje k imenovanju direktorja splošnih knjižnic poda tudi občina, ki ni ustanoviteljica, ampak ima s knjižnico pogodbeno razmerje. S tem bi bil poudarjen

¹ »Za opravljanje strokovnega dela svetovalca mora kandidat/ka izpolnjevati vse zahtevane zakonsko predpisane in druge pogoje za zasedbo strokovnega mesta v območni knjižnici (VII+), zahtevana dodatna znanja in sposobnosti ter imeti vsaj deset let delovnih izkušenj v splošni knjižnici. Svetovalec se je dolžan redno formalno in neformalno izpopolnjevati, knjižnica pa mu je dolžna to omogočiti.« (Bon, Gujtman in Oder, 2012, str. 15)

pomen izvajanja posebnih nalog knjižnice kot OOK, ministrstvu pa bi bila omogočena aktivna vloga pri vrednotenju izvajanja nalog OOK, ki jih neposredno financira in ima s tem tudi pravico nadzora.

Po mnenju delovne skupine bi predlagana sprememba okrepila položaj direktorja OOK v odnosu do občin ustanoviteljic oz. soustanoviteljic.

2.6.1 Vzpostavitev strokovne službe za razvoj (splošnih) knjižnic

Pripomba: Nasprotovanje vzpostavitvi nove strokovne službe za razvoj splošnih knjižnic

Razlogi, zakaj je delovna skupina razmišljala o vzpostavitvi službe za razvoj splošnih knjižnic: pravilnik, ki je leta 2003 podrobneje določil naloge OOK, je neskladen z ZKnj-1 in močno presega zakonska izhodišča. Akt je napisan ohlapno in namesto da bi preciziral naloge OOK in relacije z OK v sistemu, odpira nove naloge in uvaja nove subjekte (nacionalno knjižnico). NUK-u je naložil vrsto nalog na področju usmerjanja dela svetovalnih služb v območnih knjižnicah ter na področju domoznanske dejavnosti. Pri tem NUK-u ni dal nobenih formalnih pristojnosti (na primer možnost pregleda nad delom OOK oziroma obvezno pošiljanje poročil o izvajanju posebnih nalog OOK), niti ni predpisal (števila) dodatnih delavcev, ki bi te nove naloge izvajali.

V primeru, da te naloge opravlja CeZar, je to potrebno ustrezno zakonsko urediti in ga kadrovsko okrepiti. Definirati bi bilo potrebno tudi naloge in dolžnosti vseh deležnikov v sistemu (OOK, OK, NUK, MK).

2.6.2 Strokovni nadzor, spremljanje in vrednotenje

Pripomba: Problematika strokovnega nadzora

Spremljanje in vrednotenje izvajanja posebnih nalog OOK je potrebno zaradi kvalitetnega izvajanja koordinacije s strani NUK, kar pa trenutno še ni normativno urejeno. Strokovni nadzor, ki se je do sedaj izvajal v obliki meritev razvitosti splošnih knjižnic, je opredeljen v 58. členu Zakona o knjižničarstvu.

2.6.3 Predlogi terminoloških sprememb

Pripomba: Nasprotovanje terminološkim spremembam

Zdajšnje poimenovanje OOK vnaša zmedo že med knjižničarji, še toliko bolj v širši javnosti. Izraz »pokrajina« bi bil neprimeren, ker bi insinuiral, da gre za pokrajine, kot jih razumemo pri lokalni samoupravi. Terminološka sprememba bi sistem naredila bolj razumljiv in povečala njegovo prepoznavnost.

Spremembe aktov o ustanovitvi so nujna posledica morebitnih sprememb, in sklicevanje na postopke pri spremembah aktov o ustanovitvi ne more in ne sme biti glavni razlog, da do kakršnihkoli sprememb ne bi prišlo.

4. Pregled ureditev lokalne samouprave v izbranih državah Evropske unije in organiziranosti sistema knjižničarstva

Pripomba: Pomisleki glede umeščenosti poglavja v dokument

Skupina je glede na pripombe spremenila vrstni red poglavij dokumenta *Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK*. Pri rešitvah je upoštevala nekatere ideje, prilagojene našemu sistemu, ni pa se opredelila za noben sistem posebej in ga uporabila kot vzorec za oblikovanje predloga sprememb.

Druge pripombe

Knjižnice so opozorile tudi na problematiko nezadostnega financiranja, kar je v ZKnj-1 opredeljeno v členih 51, 52, 53, 54 in 55, in pri tem izpostavile, da za različno razvitost knjižnične mreže v Sloveniji in za stanje knjižnične dejavnosti po območjih OOK ni kriva organiziranost sistema OOK, ampak lokalne skupnosti, ki v nezadostni meri in v neskladju s knjižnično zakonodajo financirajo knjižnice, med njimi tudi nekatere OOK, kar je predvsem razvidno v knjižnicah vzhodne Slovenije. Skupina meni, da je potrebno zaostanek pri razvoju posameznih knjižnic zmanjšati z drugimi ukrepi države in lokalnih skupnosti.

Delovna skupina pa je v zvezi s financiranjem posebnih nalog OOK na podlagi podatkov o višini dodeljenih sredstev (tabela 1) Ministrstva za kulturo ugotovila, da je financiranje OOK dokaj stabilno že daljše obdobje (dostopno na: http://www.mk.gov.si/si/javne_objave/neposredni_pozivi/).

Tabela 1: Višina sredstev za izvajanje posebnih nalog območnosti od 2003 do 2016

Leto	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Sredstva v EUR	254.941	341.258	410.417	795.833	802.300	856.550	877.993	877.993	852.918	780.000	780.000	750.200	901.900	891.400
Indeks*	100	134	161	312	315	336	344	344	335	306	306	294	354	350
Indeks**	100	134	120	194	101	107	103	100	97	91	100	96	120	99
* Glede na leto 2003														
** Glede na preteklo leto														

Več knjižnic je poudarilo pomembnost obmejnih območij in strokovne pomoči knjižnicam v zamejstvu, kar pa ni predmet izvajanja posebnih nalog OOK. To področje namreč urejata 25. in 26. člen Zakona o knjižničarstvu (v nadaljevanju ZKnj-1, 2015). Ministrstvo za kulturo v ta namen razpisuje neposredne pozive ločeno od izvajanja posebnih nalog OOK, in sicer kot neposredni poziv za naloge splošne knjižnice za pripadnike narodne skupnosti in kot neposredni poziv za podporo razvoju knjižnične dejavnosti na obmejnih območjih (dostopno na: (http://www.mk.gov.si/si/javne_objave/neposredni_pozivi/)).

Ljubljana, 14. 7. 2017

Delovna skupina za pripravo strokovnih izhodišč
Polona Brenčič, Vesna Horžen, Matej Jazbinšek, mag. Aleš Klemen, Artur Lipovž, Luana Malec, Andreja Videc, dr. Gorazd Vodeb z vodjo Mileno Bon

Dokument *Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK* je dostopen na spletni strani: <https://cezar.nuk.uni-lj.si/analize/studije.php>.